

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal

A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 6 pengő.

Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

DEBRECEN ÜNNEPE

HIVOGATÁS ÉS KÖSZÖNTÉS.

Isten nevében nagy napokra készül Debrecen. Ünnepe ez a mostani számunkra. Mintha kürtök zengése hangzanék az öszöveltségi szentély legfelső lépcsőfokáról: úgy hangzik a hívogató hónapok óta, s ez a tiszta zengésű trombitaszó bátran terjed, hullámgyűrűzik a nagy messziségbe. Nem állja útját országhatár. Nem akadály előtte a tengerek mérhetetlen távola: körülharsogja a földtekét s hallatára mindenütt megdobban a magyar szív.

Közel s távolban három és fél millió magyar szív dobogását halljuk, mint ünnepi visszhangot, a hívogató harsonaszóra. Három és fél millió magyar szív! Óh, ha mind itt lehetne! — és mégis itt lesz, egy sem fog hiányozni. A gondolatuk, sóhajlásuk, imádságaik és hűségfogadalmuk az mind-mind velünk lesz s mi érezni fogjuk esalhatatlan bizonyossággal jelenlétüket a nagy találkozón.

De itt lesznek valóságban képviselőik. Honnan jönnek? A négy szelek irányából, a nagy messziségből, látni fogjuk őket színről-színre; mintha Páthmos apokalypsise megisméltódnék felettünk... Az apokalyptikus fájdalmak után: apokalyptikus örömeik lesznek ezek.

Megható, hogy az amerikai magyarok mekkora újjongó lelkesedéssel verik a készülőt. Lapjaik homlokán, ahol az évszám fél van jegyezve, ez a pár szó dicsőleg és hívogató:

„1938, ZARÁNDOK ÉV.”

Ők már jóelőre elküldötték követeiket. Ifjúsági tanulmányi versenyt rendeztek, melynek tizenöt jutalmazott győztese máris itt van a debreceni „Nyári Egyetem-en”... A másik csoport, a Verhovay-Egylet nyolcvan tagú zarándok csapata tegnap járt itt, útban a Hortobágy felé, a vasárnapot Debrecenben töltötték, résztvettek a nagytemplomi istentiszteleten s újjongva ígérték, hogy a „nagy napon” újra itt lesznek... A new-brunswicki lelkész, amikor útrakell, a búcsúünnepélyen azt ígérte gyülekezetének, hogy az őszi Úrvacsorához Debrecenből fog vinni kenyérlisztet és bort...

És még ki tudná felsorolni a lelkek mélyéről feltörő örömet, áhítatot és bizonyágtételt, mely mind előttük jár, előttük jön az érkezőknek, hogy jóelőre ünnepi díszbe borítsa Debrecen!

Készüljete, siessetek ti, árága lelkek. A legnagyobb magyar református gyülekezet, a nyolcvanezer lelkes Református Debrecen, a Magyar Genf: édesanyjai ölelő karjait kitarva vár. „A Magyar Református Egyház Lelke vár!”

Hívunk benneteket a szomorú és dicsőséges mult nagy emlékeihez: az egyszerűségében is legszebb és legimpozánsabb templomba, az ősi Nagytemplomba. Hívunk a négy százéves multját ünneplő Kollégiumba. Hívunk a Kollégiumból sarjadt Egyetem elé, a nagy Mátiusz szobrához. És hívunk a Gályarabok Emlékoszlopához, hogy olvassátok el rajta a ragyogó neveket s gyulladjon lángra föle az oreadók.

Hívunk és várunk a nagy találkozóra, melynek komoly célja az egység dokumentálása. Mit ér a mi életünk egység nélkül? Szétszórt polypva legyünk, a rettenetes idők viharában; — vagy egybekötött kéve, mely megőrzi aranylót magvait az Úr esürébe leendő takarásra — meg egy új magvetésre?

Hívunk és várunk tehát, nem csupán azért, hogy ódon köveinket lássátok, hanem sokkal inkább azért, hogy templomainkból s jubiláló intézményeinkből Lelke sugározzék felétek: az Úrnak Lelke, Ki a messziségben is szíveket dobogtat s majd itt a nagy találkozón, hisszük, egybeforrasztja szíveinket, a szentek egységébe, a magyar reformátusság soha el nem múló, Isten országába dicsőülő közösségébe.

Uray Sándor.

Egyházkerületünk rendkívüli közgyűlése

Július hó 22-én boldogult Makláró Károly püspökünk emlékezetének rendkívüli közgyűlésen áldozott a tiszántúli egyházkerület. A Kollégium javítási munkálatai miatt az új gimnázium tornatermében gyűltek össze a kerület atyái: gyászompás, szeretettel és kegyelettel elrendezett helyen. A XC. zsoltár eléneklése után Harsányi Pál püspökhelyettes esperes a Filippi-beliekhez írott levél 2. részének 5—10. versét olvasta fel és a következő imádságot mondotta el:

„Életet adó és életet hazahívó, gyásznak szomorúságát osztályrészünkül juttató, de bennünket megvigasztaltatásnak magasságára felemelő Nagy Istenünk, Édesatyánk a Jézus Krisztusban. Előtted hajtjuk meg magunkat a földnek poráig, vigasztalásodat keressük az egek dicsőségéig, mikor tanácskozásra egybesereglettünk.

Nem indulnak el addig új utakon és nem teszünk egyetlen lépést a jövőndő keresésének ösvényén, míg oda nem ajánljuk magunkat nagy lelki alázatossággal Neked, míg szent reménységgel nem kérjük jóra-vezérlő Lelkedet.

Azért hát vallást teszünk róla, hogy a Tied vagyunk egyenként és összesen, testben és lélekben, időben és örökkévalóságban. Nem ezé a veszendő világé, hanem egyedül a Tied, Ki nekünk Édesatyánkká levél a Jézus Krisztusban s minket édes gyermekeiddé fogadtál a mi Megváltóinkban. Könyörgünk, fogadj is el bennünket szent népednek, királyi papságodnak, engedd, hogy mindig háborúságok és keserőségek származnak —: egyedül a Te Lelkednél van a jóra, békességre, dicsőségre vezérlő erő!

De esedezünk Hozzád nagy szent reménységgel jóra-vezérlő Szentlelkédért is. Ha magunk utain járunk, bizonytalanságok mélyein és meredékein hanyódnak, mert gyarló emberek vagyunk — ha a világtól kérünk tanácsot, abból mindig háborúságok és keserőségek származnak —: egyedül a Te Lelkednél van a jóra, békességre, dicsőségre vezérlő erő!

Ezzel a lélekkel ajándékozz meg bennünket, minket, kik itt tanácskozunk s presbitériumainkat, akiknek kezében van letéve a jövőndő alakulásnak nagy joga és szent felelőssége.

E jóra, szeretetre, békességre, újulásra és dicsőségre vezérlő Lelked add nekünk Atyánk a Jézus Krisztusért: Amen.“

Az áhítatos esendben elhangzott ima után báró Vay László egyházkerületi főgondnok kegyeletes szavakkal emlékezett meg elhunyt elnöktársáról s a közgyűlés köszönetét fejezte ki Dr. Ravasz László dunamelléki egyházkerületi püspöknek a temetésen való testvéri szolgálatáért.

Harsányi Pál esperes tartotta meg ezután az elhunyt Makláró Károlyról emlékezésédét.

„Még nyílnak a völgyben a kerti virágok“ — a nagy költőnek ezen klasszikusan szép, lelket megindító és lelket szárnyaltató költeménye jut önkéntelenül eszünkbe, mikor Istenhez dicsőült Makláró Károly sírjára gondolunk.

Még nyílnak a siron a kerti virágok, melyek koszorúk tömegében helyeztetek ott el. Szekfű és róza csak alighogy meghervadt — tölgy és babér üdezőld színében változást nem szenvedett — a legszeretőbb szívű, drága, két-három hét előtt még sugárzóan boldog családnak a szemében még ott égaek a hirtelen jött, megrendítő gyásznak legfájdalmasabb könyvei, félárbocon leng az ősi Kollégium ormán a gyászlobogó s a csaknem egymillió tiszántúli kálvinista egyházkerület képviselote íme egybegyűlt kegyeletes tiszteletadással, hogy hervadó virágok helyett áldó emlékezéssel tegyen vallást arról: a jó embernek emlékezete áldott!

Vannak emberek mélyen tisztelt közgyűlés, kik kemények, mint a vas és az érc, kiknek kezében a kormányrud úgy áll, hogy az milliméternyit is el nem mozdulhat, kiknek ajkán a sereget irányító kürtnek szava egy pillanatra sem ad bizonytalan zengést, kik zúgó fergetegben és tomboló viharban úgy állnak meg rebbeaés és mozdulás nélkül, mint a megmozdíthatatlan szikla és ismét vannak emberek, kiket Isten szelid szeretetre rendelt és teremtett, hogy legyenek gyöngédségükkel életet adó ezüstös harmat; figyelmes kedvességükkel bársonyosan simogató szellő, mindenkéhez odahajló jóakarattal még a borulatot és fellegetet is elosztató fényes napsugár; kiknek ajkán kemény kúrtharsanás helyett inkább lágy melódia, inkább madárdal zendül; kiknek homolokáról és szeméből a megbocsátó, a könyvörülő, a segítő szeretet fénye, ragyogása árad; kik ezen szeretet által lesznek örök kincsei egy családnak, drága értékei a köznek, egyháznak, hazának, az emberi társadalomnak; kiknek halálakor százak és ezrek ajkáról zendül fel a bibliai bizonyágtétel, hogy a jó embernek az emlékezete áldott: s azt hiszem, semmit sem tévedek, őszintén, igazán, emelt fővel tehetek vallomást, hogy ilyen férfiú volt immár Isteahez dicsőült Makláró Károly püspök atyánkfia!

Éppen azért én ezen a ponton ragadom meg az ő méltatását, kinek különben is nem adott Isten időt arra, hogy püspöki szolgálatában nagyot, maradandót alkosson, mint ahogy senki sem tudott volna ilyen cselekedni másfél rövid esztendő alatt — hű akarok lenni az ő lelkéhez s mondom Zakariással: megtére az angyal, ki énvelem szól vala s kérdező tőlem: mit látsz?

Felelem mondván: látok egy kis, alig ezerlelkes falut ott a Mohipuszta, Sajó vize táján, nem messze a lombkoszorús Bükkötől, hol a búzatermő Alföld ölelkezik már a hegyvidékkel. Látok itt Hejőpapi-ban hat évtizednél nagyobb távolságban egy, századokon keresztül a magyar kálvinista papi-tanári vérből származott, lélekből lelkedzett családot egy ártatlan gyermek bölcsője felett az édesanyai szeretet imádságával és szent könnyeivel s az édesatyai szeretet boldog reménykedéseivel; azután látok egy ragyogó tekintetű, tudásnak vágyától égő gyermeket, ifjút Miskolc és Lorántffy, Rákóczi ősi sárospataki Kollégiumában, e mi Kollégiumunk testvér-intézetében, hol a kövek is élnek, s életet, mégpedig magyar kálvinista hitet, életet lehellenek; látom

itt, hogy szegénységének tanuló pályáján lett gazdag a bölcsességben és ismeretben, amint egybeköti a nappalt és éjszakát, hogy iskolájának mindig első tanulója, dísz legyen; látom, hogy verejtékecspepei iesznek a komoly kötelességtudásnak drágagyöngyei: ez a Makláró Károly gyermek- és ifjúkorának menynevei meglátása.

Hű akarok lenni Istenhez dicsőült testvérünk lelkéhez s mondom Zakariással: megtére az angyal, ki énvelem szól vala s kérdezi tőlem: mit látsz?

Felelem mondván: Látok négy évtizednek messzeségében egy ezernyi ambícióval telt ifjú embert Átányon, Tiszanánán, Nyékládházán, majd Kunhegyesen, ki odaáldozza életét azért, hogy a lélekben csonkabonkákat tegye épekké, a vakokat látókká, a jajgatókat diadalmas énekeket zengőkké, a könnyezőket és sírókat hallelujákat éneklőkké; látom amint e nagy kálvinista községbea megépíti a népnevelés egyik legmodernebb hatalmas épületét, mennyasszonyi díszbe öltözteti a kunhegyesi csodaszép katedrális: látom, hogy megbecsülést, tiszteletet szerez a munkás magyar kálvinista papiéletnek egyházmegyéjében, község és vármegye életében; látom ahogy fáradhatatlanul szolgálja a szolgálat kimagasló értékével egyházmegyéjét s vitetik feljebb, holott munkáját igénybeveszi Konvent és törvényalkotó Zsinat s magához öleli a történelmi magyar kálvinizmus fellegrára Debrecen, majd a lélekzsbabasztóan szörnyű veszteség után, melyből ma sem tudunk és nem is akarunk felocsudni, midőn elvesztettük a századok bölcsőjében is kivételesen született, az életében csudaerőset és nagyot, a szeretetben és bölcsességben oly soha meg nem mérhető hatalmas Baltazár Dezsőt, akkor püspöki szolgálat méltóságára emeli őt az egyházkerület s itt sem akart más lenni, mint ami volt vala eddig, hű és jó, alázatos és munkás szolgája az Istennek: ez a Makláró Károly lelkipásztori életének mennyei meglátása!

Hű akarok lenni dicsőült testvérünk lelkéhez s mondom Zakariással: megtére az angyal, ki énvelem szól vala és kérdezi tőlem: mit látsz?

Felelem mondván: látok csaknem négy évtized messzeségében egy nagy lendülettel kibontakozó életet, hol nemcsak a tudás és akarat, hanem maga a szív is virágaborult; látom, hogy megtalálja a minden kincsnél nagyobbat, a világ legszerényebb és legszorgalmatosabb, leghűségesebb és legjobb feleségében, ki nemcsak osztályosa lesz örömnnek és dicsőségnek, gondnak és szeavedésnek, hanem felmagasztosul a szeretetben az édesanyai méltóságnak magasságára s kivirágzik az életük három drága leányka virágzásában; látom, hogy családi otthonuk megvalósulása lesz az Írás bizonyágtételének: Imé mifelettünk a szeretet és békesség angyalai csókolgatják egymást, imé így áldatik meg a férfiú, aki féli az Urat. Imé meglátod a te nemzetségednek nemzetségeit angyali unokákban: ez a Makláró Károly családi életének mennyei meglátása!

Hű akarok lenni dicsőült testvérünk lelkéhez s mondom Zakariással: megtére az angyal, ki énvelem szól vala s kérdezi tőlem: mit látsz?

Felelem mondván: egyszercsak látom, hogy megjelenik csaknem négyszáz templom tornyán, csaknem ezerháromszáz iskolán a halált és enyészetet hirdető zászló, szerterepül a hír városban és falun, lakott helyen és tanyavilágban, kerületben és országban,

amit alig akartunk elhinni, hogy Makláró Károly örök álomra huayta le szemét: hallom zúgni az ezer és ezer harangot, mely azt hirdeti, hogy földi embernek, jónak és igaznak is nincsen maradandó városa e földön s látom azt a nagy temetést száz és száz palástos paptól kísértén, kiknek ajkán zeng az ének, az örök temetési ének: Az embereket Te meghagyod halni s megállok, mint temetési imádságomban emlitém: hát csakugyan ez az emberi élet, erő, szeretet, munka, szorgalom, hűség, szolgálat, nagyság, dicsőség, méltóság?

És akkor szól az angyal, aki énvelem beszél vala, mondván: ne ezt lásd! Ez a veszendő, lásd azt, ami örök! Ez a mulandó, lásd, ami elmulthatatlan! Ez az emberi, lásd, ami isteni!

Nézd, ahogy a mult csütörtökön délután megnyitlak a levegőégnek nagy oszlopai; nézd, ahogy feltárultak az alabástromkapuk; nézd annak a mennyei birodalomnak fényét, ahol mindea, hiacint, rubia, arany, smaragd és topáz; nézd, ahogy az Úr trónja előtt megáll, egész életének alázatával, törekenységével, szegénységével, egyszerű fekete palástjában egy férfiú. Nem ismered-e meg? Lásd, ez Makláró Károly! Halld, amint mondja: Atyám, elvégeztem a munkát, amit reám bíztál, mégpedig hűséggel és szeretettel végeztem el. Utána lesz nagy csend az égbea. Majd szó zendül az Atya ajkáról: Hű voltál, vedd az örökéletnek jutalmát!

S lásd ahogy egy angyal átváltoztatja a fekete palástot az idvesség hófehér palástjává, egy másik angyal kezébe adja a zöldelő palmaágat, ismét másik angyal érinti homlokát s veszendő test örökéletre dicsőül.

Nézd! Nem ismered-e meg? Odavitetett a nagy Méliuszhoz, Szegedi Kisek, Révészok, Erössök, Baltazárók fényes seregébe, kiket sugárözönbe von maga a Krisztus, s halld, ahogy most már Makláró Károly is ezekkel és az angyalok seregével együtt éneklí: Hozsánna, Halleluja Neked, nagy égi Teremtő, Halleluja Neked Krisztus által örökké élő Szeretet!

Ez a Makláró Károly atyánkfia apotheozisa!

Az emlékbeszéd elhangzása után Uray Sándor főjegyző előterjesztése következett, mellyel a közgyűlés hivatalosan megállapította a püspöki szék megüresedésének tényét.

Isten hatalmas kezének érintése alatt, mélyen és alázattal meghajolva jelentjük, hogy Makláró Károly, a tiszántúli református egyházkerület püspöke, élete 63. évében, püspökségének második évében, pánaapi súlyos szeavedés után, 1938. évi július hó 7-én délután félnégy órakor, halhatatlan lelkét, az elhanyagló porhüvelyből visszaadta Teremtő Istenének.

Az a váratlanul érkezett mély seb, mely mindnyájunk szívébe zúzódot, a derült égből villámcsapásként lesújtó gyászhirre: egy másik, alighogy behegedt szívsbet is felszakított; azt, amely közelebb mint két éve üttetett rajtunk, a boldogemlékű Dr. Baltazár Dezső püspök halála által.

Makláró Károly tanítványa, majd munkatársa volt Dr. Baltazár Dezső püspöknek, ki még életében úgy tekintett most elköltözött püspökünkre, mint egyetlen méltó utódjára s szellemi örökösére. Makláró

Károly hű volt e szent örökséghez s azt a hatalmas irányítást, melyet a nagy előd egy negyedszázadon át, mint rendíthetetlen ércszobor állván őrhelyén, világosan megadott: az utód kegyelettel s ihletett lélekkel követte — hozzáadván nagy egyénisége teljes lendítő erejét.

Maklárty Károly a békesség, a bölcs ítélet és Isten ügyéről bátor biznyságtétel embere volt, ki magas őrhelyén Istentől csodálatosan tiszta látással áldatott meg; tekintete minden pillanatban össze tudta mérni a multat és a jövőt — éppen ezért vezéri irányítása biztos, nyugodt és méltóságteljes volt.

Emléke mindig úgy fog élni egyházkerületünk s egyetemes magyar református egyházunk tudatában, mint akire őt talentum bízott s most amikor hazahivatott: egy még magasabb őrhelyre állította őt az Anyaszentegyház örökkévaló Feje, a mi megváltó és megtartó kegyelmű Jézusunk.

Egyházkerületi közgyűlésünk kegyelettel áldozik a mind halálíg hű Főpásztor emlékének s az ő áldott életéért való méltó háláját Isten atyai kezére hullatott könnyeivel köszöni és örökíti meg.

Az előterjesztés alapján a megüresedett állásra közgyűlés a szavazást elrendelte, mégpedig aug. 15-i határidővel. Az espereseknek aug. 19-ig kell a szavazatokot a püspöki hivatalhoz beküldeniök. A szavazatbontóbizottság tagjai: az egyházkerületi Elnökség vezetése alatt Dr. Szentpéteri Kun Béla, Uray Sándor, Kolozsváry Kiss László, Dr. Kállay Kálmán és Dr. Papp Ferenc. Póttagokul a gyűlés Dr. Erdős Károlyt és Rásó Istvánt választotta meg.

A közgyűlés Uray Sándor főjegyző előterjesztésére a következő részvénytájékoztatót intézte az elhunyt püspök családjához:

Főtiszteletű és Méltóságos Asszonyunk!

„Elesett a mi fejünk koronája!” Így kiáltunk fel mi is az Írás szavával, amikor mai rendkívüli egyházkerületi közgyűlésünk kezdetén, kegyelettel áldozunk Istenben boldogult püspök urunk emlékének. A nagyhatalmú Isten valóban megkoronázta egyházkerületünk életét Főtiszteletű és Méltóságos Asszonyunk drága férje által, kit másfélévvel ezelőtt oly tiszta örömmel s szent reménységgel iktatunk be a nagy elődök örökébe. Most pedig fájdalomban felkiáltunk: Óh, mily rövid idő adatott neki a legmagasabb helyen való örállásra, és óh, mily rövid idő adatott nekünk, amíg őt boldogan a magunkénak mondhattuk...

De távol legyen tőlünk a zúgolódás. Közülünk ki merne Istennel szembe szállani. Ajkunkra tesszük hallgatást parancsoló kezünket s újra az Írás szavával szólunk: „Az Úr adta, az Úr vette el. Áldott legyen az Úr neve!”

Egyházkerületi közgyűlésünk tudatában van annak, hogy a reánk roskadó gyász aránytalanul nagy többlete Főtiszteletű és Méltóságos Asszonyunk gyöngé vállaira jut. Tudjuk azt is, hogy ez a kereszt-hordozás felülhaladja mindnyájunk erejét. Mi pedig e gyászos pillanatban elsősorban Főtiszteletű és Méltóságos Asszonyunkra gondolunk: felé és gyermekei felé fordul minden részvétünk és minden imádságunk.

Erős hittel bizunk abban, hogy az örökkévaló Isten meghallgatja mindnyájunk, egész egyházkerületünk és egyetemes egyházunk könnyhullatásokkal kísért fohászkozásait, amellyel Főtiszteletű és Méltóságos Asszonyunkat Isten különös oltalmába ajánljuk. Kérjük testi ereje teljes visszatérését, lelke egyensúlyra helyreállítását. Kérjük az elköltözött családfő által oly forrón szeretett családi kör minden egyes tagja számára a szívsebek gyógyulását.

Mi mind, kik egy akarattal állottunk idvezült Püspökünk vezéri zászlaja alatt: emléket kegyelettel fogjuk őrizni s nevét tisztán tündöklő betűkkel írjuk fel történelmünk lapjaira.

Fogadjá Főtiszteletű és Méltóságos Asszonyunk kiváló mély tiszteletünk és nagyrabecsülésünk nyilvánítását.

Debrecen, 1938. évi július hó 22.

A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése.

Tudomásul vette még a közgyűlés a majdnem 300 részvénytájékoztatót, amelyek az egyházkerülethez érkeztek s köszönetet mond érteük.

A közgyűlés bezárása után br. Vay László közölte értekezleten a gyűlés tagjaival, hogy az esperesi és főgondnoki kar felkérésére Dr. Révész Imre a megüresedett püspöki szék elvállalására nézve levélben nyilatkozott. A nyilatkozat így hangzik:

Isten hatalmas keze alá megaláztatott, összetört szívvel adom tudtára a tiszántúli református egyházkerületi közgyűlés mélyen tisztelt alkotó tagjainak, hogy kénytelen vagyok engedelmességni az anyaszentegyház Úra ama szent akaratának, amelyet a folyó hó 14-én tartott esperesi és gondnoki értekezlet egyhangú határozatában nyolcnapi tusakodás után végül is lehetetlen volt fel nem ismernem.

Engedelmeskedem, mert nem akarom elkövetni a Jónás próféta bűnét, aki el akart szaladni az őt küldő Úr elől. „Rettenetes dolog az élő Isten kezébe esni” (Zsidók 10 : 31).

Engedelmeskedem az én Uram a Jézus Krisztus kezébe fogózva, Aki midőn nemcsak másokért, hanem én érettem is készült a golgothai engesztelő áldozatra, így imádkozott és engem is így tanított imádkozni: „Atyám, ha lehetséges, müljék el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint Te... Atyám, ha el nem múlhatik tőlem e pohár, hogy ki ne igyam, legyen meg a Te akaratod” (Máté 26 : 39, 42).

És engedelmeskedem a Jézus Krisztus hű szolgájának és jó vitézének, Kálvin Jánosnak szavaival: „Szívemet véres áldozatul felajánlom az Úrnak.”

A többit egyedül a Szent Lélek Isten további munkálkodására bízom és maradok

Debrecenben, 1938 július hó 22-én

Krisztusban szolgájuk és szolgatársuk

Révész Imre,

egyetemi ny. r. tanár,
egyházkerületi tanácsbíró és levéltárnok.

Szeptemberben megjelenik az új revideált bibliafordítás.

Czegléd Sándor ceglédi lelkipásztor, az általa alapított „Keresztjén Család” vezércikkében, az Isten előtti hála és öröm hangján jelenti, hogy a reánk jövő szeptember hó folyamán megjelenik a Károli-féle magyar Biblia újonnan revideált teljes kiadása.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat, mely méltán megérdemli, hogy a „szentek egysége” jelzővel illessük: szeretettel gondol arra, hogy a teljes Szentírás magyar szövege, ne avult nyelvezettel, hanem fejlődő zengzetes szép magyar nyelvünkön szóljon hozzánk. Ezért hozott nagy áldozatokat, hogy a régi 1590-es Károli szöveg, melyet már Szenci Molnár Albert is gondozott s igazított: a ma emberéhez még közvetlenebbül s érthetőbben szóljon. Így jött létre a ma kezünkben levő szöveg, mely 1908-ban revideáltatott s amely a címlapon ezt a megjegyzést viseli: „Az eredeti szöveggel egybevetett és átdolgozott kiadás.”

Most pedig, öt évvel ezelőtt, a Bibliatársulat megbízást adott Raffay Sándor evangélikus püspöknek és Czegléd Sándor volt teológiai tanárnak, hogy „az egybevetés és átdolgozás” munkáját végezzék el újra. A nagy munka, ezen öt év alatt, Isten Lelkétől vezetve, Isten dicsőségére elkészült. Kisebb mutatóványfüzetek egyes bibliai részekből a tavaszon már napvilágot láttak; most pedig az egész fenséges

mű nyomás alatt van a Szyveszter-nyomdában s egyelőre 2000 példányban piacra kerül.

Czegléd Sándor, fentebb említett cikkében tudatja azt is, hogy ez a 2000 példány próbakiadásnak tekintendő. Vegyék kézbe tehát elsősorban az illetékesek, akiknek módjukban van az új fordítást a Biblia eredeti héber és görög szövegével összehasonlítani, s ez alapon, tudományos felkészüléssel tegyék meg észrevételeiket és megjegyzéseiket a fordítónak. De szívesen veszik bárkitől is, ha magyarosság s nyelvi szépség szempontjából elmondják megjegyzéseiket.

Nagy örömmel vettük ezt a publikációt s a magunk részéről csak annyit fűzünk hozzá, hogy ha már ily kevés számban jelenik meg az első próbakiadás, gondoskodni kellene arról éspedig az Egyetemes Konvent útján, hogy bizonyos példányszám jusson kezébe okvetlenül a legilletékesebbeknek, professzoroknak s a magyar nyelvtudomány és irodalom reprezentánsainak, hogy a tervezett széleskörű „revízió” minél sikeresebb és áldottabb legyen.

Áldást kívánunk a nagy mű elvégzőire s boldog örömmel, szent reménységgel várjuk az új Bibliát: a régit, az örökkévalót!

U. S.

Lelkipásztornevelésünkről

Anyaszentegyházunk megújulásának és evangéliumi értelemben vett megerősödésének kérdései közül első vonalban vár megoldásra lelkipásztornevelésünk kérdése. Eddig minden nyugtalankodás nélkül elintézettnek és megoldottnak gondoltuk e kérdést. Meg voltunk győződve arról, hogy a teológiai szakképzés a lelkipásztornevelést is minden vonatkozásában együttesen elintézi és a kívánt megoldásra juttatja.

Ma már ezt az elavult álláspontot revideálnunk szükséges és be kell látnunk azt, hogy amúgyis sok feladattal és munkával megterhelt teológiai szakképzésünknek kevés ideje jut arra, hogy a lelkipásztorképzést a lelkipásztorneveléssel együtt teljes mértékben és minden igényt kielégítően megoldásra juttassa. Bármennyire is összetartozik a szakképzés a neveléssel, külön, el nem hanyagolható területei kínálnak a nevelésnek.

Hogy egy kiegyensúlyozott, megfelelően felépített lelkipásztornevelésre szükség van, elsősorban a teológiai szakképzéstől nyerhetünk kielégítő és megnyugtató feleletet.

A teológiai szakképzés éppen úgy, mint más tudományos szakképzés feltételezi, minthogy fel is kell tételeznie azt, hogy a neveléssel kapcsolatos mindama kérdéseket, amelyek a tudományos fegyelmem, képzés és elmélyülés alátámasztása szempontjából nélkülözhetetlenek, elvégezte a család, a környezet és a középiskola. Fel kell tételezni azt, hogy olyan megbízható alapra építhet, hanem szépségeiben is meglátja. Komoly, kötelességtudó, törekvő ifjakat képzel el a maga síkján, akiknek életét egy vágy serkenti és égeti: az elmélyülni tudó tudományos

előbbrehaladás és a lelki és szellemi megfinomodás, feljebbemelkedés.

Sok eset azonban éppen a feltételezett adottságok hiányait tárja fel és ezzel egyenesen felfedve a bajokat, a lelkipásztornevelés elodázhatatlan megszervezésének szükségességére mutat rá.

Miért van szükség egy jól kiépített lelkipásztornevelésre?

1. Elsősorban azért, mert a szó szoros értelmében vett lelkipásztornevelésről még ma sem beszélhetünk. A lelkipásztornevelésnek, mint ilyennek legfeljebb csak a kísérleteivel, kezdeteivel találkozhatunk.

A lelkipásztornevelés terén az első komoly lépést az úttörést az 1921-ben kiadott teológiai tantervreform jelenti, amely „Nevelési Rend” cím alatt a lelkipásztornevelés irányát igyekszik megszabni és egységessé tenni.

Az elmúlt 14 esztendő azt mutatja, hogy — ha történt is némi fejlődés és előrehaladás ezen a téren —, a lelkipásztornevelés ügye még sem oldódott meg. Ez a késedelmeskedés leginkább az anyagi erőhiányának lapjára írható.

2. A lelkipásztornevelés kiépítésére szükség van azért, hogy a teológiákra a különböző társadalmi osztályokból felseregülő ifjakat a lelkipásztori élet belső és külső kellékeinek közös nevezőjére hozza. Meg kell szüntetnie a különbözőséget, a felbukkanó egyoldalúságot, hogy megeremtdjék a kívánt egység. Ennek a nevelésnek meg kell értetni azt, hogy a lelkipásztori életre való odaszánás több a pusztán csak földi célok alkalmainak megereretéséért és lehetőségeinek jobb kihasználásáért folytatandó élettevékenységénél. El kell tüntetnie azt a hibás feltevényt, amely különösen mostanában kezd lábra-

kapni és a lelkipásztori hivatást pusztán a kenyérkereseti lehetőség egyik ágának, vagy társadalmi pozíciónak tekinti.

3. Következő érvünk ezen kérdésnél az, hogy a középiskola túlzúsúfoltsága és túltermelése miatt legjobb akarata mellett sem tudja minden esetben azt a nevelést adni és biztosítani, amelyről nyugodtan elmondhatnánk, hogy pótolnivalókat nem hagy maga után. Nem tudja pedig azért, mert középiskoláink mellett és azokkal kapcsolatban nem működnek a kor színvonalán álló és református életigényeinknek megfelelő internátusaink, illetve — és ez talán a helyesebb — nevelőintézetaink. Ezért is tornyosul aztán a megoldásra váró feladatok egész sora a lelkipásztornevelés elé is.

4. A külön kihangsúlyozott lelkipásztornevelés életrehívását indokolta teszi továbbá az a körülmény, amelyet evangéliumi szellem és léggör megteremtése címen foglalhatunk össze. Ennek az evangéliumi veretnek észrevehetően ki kell domborodnia lelkipásztornevelésünk vágyva-vágyott jövődjé folyamán, hogy egy hivatás- és küldetéstudatának komolyságával útnakindított és útnakindult generáció jelezze a hitnek paizsával, az idvesség sisakjával és a Léleknek kardjával felékesített sáfárok munkájának, küzdelmeinek és reménységeinek fordulót.

Ennek az elmélyülői tudó evangéliumi nevelésnek éppen úgy el kell látna a nagyképűen farizeuskodó, álszentkedő lelkipásztor-típust, mint a dolgok komolyságára semmit sem adó, örökké csak kritizáló lelkipásztor típusát. Ugyanakkor pedig ki kell formálnia azt a lelkipásztort, aki evangéliumi hitének és szolgálatkészségének rendíthetlenségével a XX. század kavargó forgatagában is úgy tudja hordani az Úr Jézus keresztjét, hogy annak hordozására másokat is foglyul tud ejteni.

5. A jól kiépített lelkipásztornevelésre a szakképzés nagyobb elmélyítése szempontjából is szükség van. A tudományos képzés által nyújtott lehetőségek kiaknázatlanul maradnak helyes nevelés nélkül, vagy csak félmunkával és megoldással elégszenek meg ott, ahol befejezett munkára és végrehajtott megoldásokra lenne szükség.

„A jó pap holtig tanul” elvét a jó nevelés segítségével lehet megoldani. Az értelem, lélek és szív munkáját csakis ez tudja a nyíltságnak, az erőnek, akaratnak, törekvésnek és szolgálatnak abba a finomságába egybeolvasztani, amelyet az evangélium intelligenciája jelent.

A helyesen irányított nevelés a szakképzés által kézbeadott fegyverek alkalmazásának módjai megmutatásán kívül a különböző szaktárgyak között a tudományos elgondolások miatt fennállani látszó ellentéteket és ellenmondásokat is hivatva van úgy összeegyeztetni, vagy eltávolítani, hogy megteremtődjék minden szaktárgy között az együvértartozást jelentő és nélkülözhetetlen hitelvi egység. Igen égető szükség van arra, hogy a theologiai főiskolákról kikerülő lelkipásztorjelölt az egyes szaktárgyak között ne csak a tudományos ellentéteket lássa meg, hanem azt a szoros kapcsolatot is fedezze fel, amely ezeket a szaktárgyakat az evangélium szolgálatának szempontjából összefűzi és egymásra nézve nélkülözhetlenné teszi.

6. Az eddig említettek mellett egy egészséges

református közszellem kitermelése is a lelkipásztornevelés megszervezését indokolja. Hogy ezt a hiányzó és nélkülözhetetlen közszellemet életre kell hívni, nem szorul bővebb fejtegetésre. Azt sem kell az érvek sorozatával alátámasztanunk, hogy ezen közszellem kialakításának úgynevezett elharcosai első sorban a lelkipásztorok tartoznak. Ezt a feladatkört pedig csak úgy tudják betölteni, ha a tanítványok útjára ennek a közszellemnek gazdag és kifogyhatatlan útravalójával indítatnak el.

Végül ennek a nevelésnek halogatása ellen szól még egy körülmény. Még ha a család, középiskola és környezet el is végzik a nevelésnek óhajtott, remélt és feltételezett kívánalmait, akkor is szükség van lelkipásztornevelésre. Szükség van azért, mert ennek a nevelésnek légkörében alakulhat ki és születhetik meg az a plusz, amelyet a lelkipásztoroknál, miát elengedhetetlen kívánalmat különösen napjainkban hallunk sokat emlegetni és hangsúlyozni.

Kérdés ezek után: hogyan érhetjük el és mikéant valósíthatjuk meg ezt a lelkipásztornevelést?

Elérhetjük a theologiai főiskolák, vagy hit-tudományi karok mellett létesített, erre a célra szolgáló nevelőotthonok felállításával. Ezeknek a nevelőotthonoknak többnek kell lenniök az internátusok megszokott, rideg és merev rendszerénél. Az igazi otthonok családiaságán, melegségén, nyújasságán és szeretetén kívül szét kell árasztaniök még azt a nagyobb melegséget is, amelyet a Jézus Krisztus családjához való tartozás jelent.

Igazi otthonoknak kell ezeknek lenniök a szó legnemesebb értelmében, amelyeknek lakói nem nyügnének és kényszernek érzik a falaik közötti tartózkodást, sőt akkor érzik magukat legjobban, ha falaik között lehetnek és megpihenhetnek. Ezeknek az otthonoknak közvetlen meleg légköre, merevségtől mentes szelleme lesz alkalmas arra, hogy a szeretet megszentelt közösségében oldódjanak fel a célok.

Lelkipásztornevelésünk másik szempontját egy leapasztott létszámú, a Jézus Krisztus szolgálatára helyesen és jól kiválasztott theologus ifjúsággal szolgálhatjuk.

A nagy létszám nemcsak az elhelyezkedési lehetőség gondjait növeli, hanem a nevelés eredményeinek kialakulását is akadályozza. A nagy szám tömeggé válik s miat ilyen, könnyen elvész a nevelés akarata és irányítása számára. Ugyancsak megnehezíti a nevelés szempontjából igen fontos áttekinthetőséget is. Márpedig a lelkipásztornevelés célja nem a mennyiségi, hanem a minőségi nevelés. Nem tömeghangulat kifejlesztésére készített lehetőség, hanem a láthatatlan világ fegyverei felöltözésének legkomolyabb alkalma.

Utóbbi időkben sok szó esett a lelkészsképzés reformjáról. A kérdés felvetésének alkalmai bizonyosságul szolgálhatnak annak a régi, merev, mozdíthatatlan, berozsdásodott elvnek a megdöntésére, amely a szükséges reformok kopogtatásának alkalmai-kor bezárta az ajtót. Valahogy felébredtünk s kezdjük belátni, hogy nem maradhatunk a veszteglés állapotában, mert a rohanó idő letépi ódon falainkról a tetőt.

A lelkészképzés reformjával egyidejűleg feleletet kell adnunk a lelkipásztornevelés nagy kérdéseire is, hogy jövendők ne fordulhasson szemrehányással multunk felé.

(Nagydobos.)

Peleskey Sándor.

A bemutatkozó szolgálat

E lap folyó évi júniusi számában megjelent „Megválasztják a lelképásztort” c. cikkemben a lelkészválasztással kapcsolatban azt írtam: „Akit a bizottság jelöl, az köteles az esperes felhívására szolgálatra megjelenni a gyülekezetben (44. §). Az esperes köteles minden jelöltet felhívni, tehát nem felkérni, bemutatkozó szolgálatra s ehhez a bemutatkozáshoz minden jelöltnek joga van.”

Ezt az álláspontomat ma is fenntartom.

E lap folyó évi júliusi számában Csávás Sándor bojti lelkésztestvérem ellenvéleményt jelent be, azt állítván „Lelkészjelölés és bemutatkozó szolgálat” című cikkében, hogy a jelölőbizottság által kiválasztott pályázók, illetve jelöltek közül a presbitérium a II. tc. 32. § első bekezdése alapján tovább válogathat s „ha akar meghív valakit, illetve a jelöltek közül azokat, akiket akar bemutatkozó szolgálatra, de ha nem kíván senkit meghallgatni, akkor az esperes sem tehet semmit, mert erre a törvény jogot nem ad.” Ellenvéleményét azzal igyekszik alátámasztani, hogy az én álláspontom nem lehet a magyar református egyház hivatalos álláspontja, mert pl. a debreceni egyházmegye jelölőbizottsága a hencidai lelképásztori állásra 27 pályázó közül 24 pályázót jelölt s — a presbitérium kérése — mégis csak három bemutatkozás volt. Ha tehát az én álláspontom volna helyes — folytatja tovább — és nem a többi egyházmegyében is úgy értelmezett felfogás, mint a debreceni egyházmegyéé is, akkor a hencidai választás ellen legalább 20 felebbezésnek kellene befutnia.

Eddig a tény, a két szembeálló vélemény.

Semmi oka sincs lelkésztestvéremnek, hogy a korra és rangra hivatkozással mentegesse magát az ellenvélemény bátor kimondásáért. Annál kevésbé, mert vártam erre az ellenvéleményre. Számomra mindig öröm volt tudomást szerezni arról, hogy írásaimat olvassák, gondolkoznak felette s még nagyobb öröm, ha valaki ellenvéleményt jelentett be az elvi vitatkozásokhoz méltó tárgyilagossággal, komoly hangon. Álláspontomnak megtámadása, vagy legalábbis kérdésbe tévése ugyanis mindig lehetővé tette számomra annak bebizonyítását, hogy írásaim mindig alapos munka, körültekintés, megfontolás után jutnak napvilágra s talán ez a magyarázata, hogy ilyenkor rendszerint az enyém az utolsó szó.

Nem kétséges előttem — hogy a lelkészjelöltek bemutatkozó szolgálata kérdésében az utolsó szót az Egyetemes Konvent jogegységi tanácsa fogja kimondani (VI. tc. 33. §) — de addig is, amíg ez megtörténne: egy pár találomra elővett adattal hadd igazoljam a magam álláspontját, amiről — egy kissé elhajolva a tárgyilagosságtól — azt állította lelkésztestvérem, hogy az nem lehet a *hivatalos álláspont*, mert az E. T. II. tc. 44. §-át nem úgy értelmezi a *többi egyházmegye sem s én sem tudom alátámasztani véleményemet sem a törvény erejével, sem annak gyakorlati alkalmazásával, nyilván azért, mert nem lehet.*

Hát nem egészen nyilván. Amikor a Debreceni Protestáns Lap 1937. évi júliusi számában első ízben írtam külön cikkben a lelkészjelöltek bemutatkozó szolgálatáról, már akkor szertenéztem széles e hazában, nehogy egyedül maradjak véleményemmel;

igen sok adattal bástyáztam magam körül. Ha ezekre akkor nem hivatkoztam, azért tettem, mert vártam az ellenvéleményt. Nos, én most elhallgatok; beszéljenek az adatok és védjenek meg engem.

Idézni fogok. Idézek törvénytárgyat s biztos vagyok benne, hogy értékes közérdekű szolgálatot végzek, ha — a cikk terjedelmére figyelemmel csak kivonatolva — nyilvánosságra hozok egy pár hivatalos levelet is, a levél íróinak szíves engedelmével. Íme:

„A szatmári református egyházmegye esperesi hivatalától. 4392—1936. sz. Véleményem a kérdéselt dologban ez: a II. tc. 44. § utolsó bekezdése az összes jelöltek meghívását kívánja, a módozatokat megállapítván a 32. §. Amde a 32. § első bekezdése elesik a pályázattal való betöltésnél. Itt a presbitériumnak *nincs szava*, csak annyiban, hogy a jelölőbizottságban ő is képviselve van. Meghívásnál a presbitérium az a szerv, mely 2—3 lelkészt bemutatkozó szolgálatra meghívhat, pályázatnál pedig a jelölőbizottság az a szerv, amelyik legalább hármat köteles jelölni. Amint a meghívásnál köteles az esperes a presbitérium jelöltjeit meghívni bemutatkozó szolgálatra, éppenúgy köteles pályázat útján való választásnál a jelölőbizottság jelöltjeit felhívni bemutatkozó szolgálatra... Csupán egy bibi van itt, hogy a 44. § két vasárnapra szorítja a bemutatkozást, a 32. § pedig csak rendes és vasárnapi istentisztelet végzésére szorítja. Itt lesz nyilvánvaló a törvény tendenciája — hogy a jelölőbizottság *keveset jelöljön*. De ha már sokat jelölt, az esperes kénytelen az időt kitolni, de *mindenkit meg kell hallgatni* a gyülekezettel. Tyukod, 1936. nov. 21. Tóth Sándor s. k. esperes.”

„A nagykarolyi református egyházmegye esperesi hivatalától. 660—1936. szám. Álláspontod a helyes. A presbitérium és gyülekezet csak a meghívásnál élhet teljes joggal, a pályázat után ez már korlátozódik. Meghívásnál, a 32. § szerint a presbitérium kezdeményezhet, pályázat esetén az esperes intézkedik. A 47. § az alap a pályázat szerint történő választásnál. Az már megköti, ki a választható: csak aki jelölve van. Ezekkel a személyekkel az esperes rendelkezik a 44. § előírása szerint, amely rendelkezésnél csak a meghallgatás módozatai kötik az esperest, aki intézkedik a 32. § második bekezdésének előírása szerint. Olesvaapáti, 1936. nov. 21. Fóris Lajos s. k. esperes.”

„Alsószabolcs-Hajdúvidék Református Esperesi Hivatal, Tiszalök. 1806—1936. szám. 570—1936. sz. megkeresésedre a következőkben válaszolok: 1. A presbitérium véleményének kikérése nemcsak, hogy nem volna helyes, hanem *egyenesen törvényellenes* volna, mert a választás ilyen stádiumában már a presbitérium senkinek a bemutatkozó szolgálatát nem kérheti, mert a jelölőbizottság megalakulása után a jelölteket kizárólag a bizottság állapítja meg. 2. A második kérdésre az a válaszom, hogy *minden jelöltet ki kell küldeni* bemutatkozó szolgálatra, akár hallotta előzőleg a gyülekezetet, akár nem. A presbitérium ebben a kérdésben semmiféle szerephez nem juthat. Így írja elő a törvény és nagyon helyesen, úgy látom leveledből, így értelmezed Te magad is.

Én minden esetben így csinálom. Tiszalök, 1936 november 14. Bartha László, s. k. esperes."

"A középszabolcsi református egyházmegye esperesi hivatala, Újfehértó, E. 2371—1936. szám. 570—1936. sz. szíves megkeresésére, tisztelettel értesítem, hogy az én szerény véleményem szerint Nagytiszteletű úr álláspontja a helyes. Az E. T. II. tc. 44. §-a meghatározza azt, hogy kiket kell felhívni az esperesnek a bemutatkozó szolgálatra. *Minden jelölt lelkész.* A 32. § pedig megállapítja a bemutatkozó szolgálat *módozatait*. Minthogy azonban a 32. § a meghívás útján való lelkészválasztásra vonatkozik, a §-nak az első része és a 7. utolsó kikezdése csak a meghívási esetre vonatkozik... A 44. §-ban a 32. §-ra való hivatkozás csak attól kezdve vonatkozik, hogy az esperes a jelöltekkel a bemutatkozó szolgálathoz pontos idejét közölni stb. köteles... A 32. § első kikezdésének rendelkezése azért sem vonatkozhatik a pályázat útján való lelkészválasztásra, mert az szöveg ellentétben van a 44. § azon rendelkezésével, hogy az esperes a jelölt lelkészeket bemutatkozó szolgálatra *hívja fel*. Én a törvénynek vonatkozó rendelkezéseit még csak *homályosnak sem látom*; teljesen világos és érthető. Újfehértó, 1936 nov. 13. Porzsolt István, s. k. esperes."

"A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától, 5642—1936. szám. 570—1936. sz. a. kelt jelentésére értesítem, hogy az E. T. 44. §-a szerint: „A választás napját a jelölőbizottság határozatának jogerőre emelkedésétől számított legfeljebb 30 nappal az esperes tüzi ki. A választás helyét és idejét két közbeeső vasárnapon a szószékből a jelöltek nevével és a jelölés sorrendjével ki kell hirdetni. Erre a két vasárnapra az esperes *a jelölt lelkészeket* a 32. §-ban megállapított, módozatok szerint bemutatkozó szolgálatra hívja fel." Fentiek szerint a törvény világosan rendelkezik és *ad jogot az esperesnek*, tehát a *presbitérium kívánságától függetlenül kell intézkednie*. Debrecen, 1936 december 8. Maklár Károly, s. k. püspök."

Kivonat az 1928. évben megnyílt Országos Zsinat második ülészakánának naplójából: „Kiss Zsigmond Tisztelettel indítványozom, hogy a második bekezdésben (44. §) a „kéri fel” szavak helyett „hívja fel” szavak tétessenek. A kérést vissza is lehet utasítani, márpedig az esperesnek ez nem érdeke” (846. lap). „Következik végül Kiss Zsigmond úr indítványa. (Felkiáltások: Elfogadjuk!) Ez is elfogadtatott” (847. lap).

Kivonat a II. törvénycíkkel alkotó Országos Zsinat ugyanezen naplójából: „Maklár Károly előadó: Elsősorban is kifejezést kell adnom élénk öröömömnek és lellem teljes összhangjának a 42. §-sal kapcsolatban főképpen azért, mert ez a szakasz a jelölőbizottság részére, hogy úgy mondjam, biztosítja és *elkötelezi* a minősítésnek azt a bevezetését, amelyre vonatkozólag főtiszteletű Kiss Ferenc zsinati tagtársam indítványát én egyénileg is a legmelegebben pártoltam. Ebben a §-ban megtalálom azt, amit ő indítványozott és ami az én lellemmel is teljes összhangban van, hogy t. i. a jelölőbizottság a maga munkájának elvégzésénél *bizonyos minősítő eljárás* véghezvitelére okvetlenül kötelezve van... Enyedy Andor zsinati tagtársam első indítványát őszintén megvallva, feleslegesnek tartom azért, mert a választó gyülekezet presbitériuma úgyis *megnyitkozhatik a kijelölő bizottságban*, mert a presbitérium a maga két képviselőjét odaküldi. Sőt nemesak hogy odaküldi, hanem e szakasz intézkedik arról is, hogy lehetőség szerint a választó gyülekezet képviselőite által javaslatba hozott egyén a kijelölésnél elsősorban vétessék figyelembe. Egyszóval *a presbitérium kívánsága ebben a §-ban honorálva van*” (842. lap).

Több mondanivalóm nincs. Lelkésztestvérem hivatkozott cikkében kifejezést adott annak, hogy én bizonyára revízió alá veszem eddigi álláspontomat. Ne vegye tőlem rossz néven, ha nem teszem. Nyilván azért, mert nem lehet.

Kelemen Gyula, esperes.

Wesley János

Lacordaire azt mondja: „Krisztushoz mindenféle úton el lehet jutni.” Vannak egyenes utak: a lélek az isteni Igazság előtt úgy nyílik meg, mint a virág, amelyet a nap életre hív. Vannak másfajta utak is: nehezek, zsákutcák, fájdalmas alternatívákkal teleszórtak; az annyira óhajtott világosság késik, a cél távolodik, a reménytelenség nő...

A XVIII. század elején a megtérésnek ezt a kétféle típusát két olyan embernek az életében szemlélhetjük, aki — ugyanazon a napon születve — Istentől arra rendeltetett, hogy a saját környezetében a vallásos megújulás úttörője legyen. Ez a két férfiú: Edwards Jonathán Amerikában és Wesley János Angliában. Edwards Jonathán a northamptoni lelkész fia volt. Istenhez már jó korán az imódság útján közeledett. Egy napon, amikor az I. Tim. következő szavait olvasta: „Ki egyedül a halhatatlanság, aki hozzáférhetetlen világosságban lakozik... akinek tisztesség és örökkévaló hatalom, Ámen.” Istenre és az Ő szent dolgaira gondolva édes örömet érzett; arra a boldogságra gondolt,

amely az övé lesz, ha az égbe kerül s ott Istenben felolvad. „Ettől a naptól fogva minden megváltozott előttem. Isten tökéletessége, bölcsesége, tisztasága, szeretete mintha mindenben megnyilatkozott volna: a fellegekben, a kék égben, fűben-fában és virágban; napban-holdban és a csillagokban; az egész természetben, amely elmémet annyira foglalkoztatta...” Húszéves korában egy „lemondás és odaszenteselési bizonyítványt” írt alá, amely csodálatos pályafutásának kiinduló pontja lett. „A megtérés — írja később — Isten hatalmának nagy és csodás megnyilvánulása, Aki az emberi szívet pillanat alatt megváltoztatja, az eddig halott lélekkel az életet közli; jóllehet az akkor beoltott kegyelem az egyikben lassabban, a másikban gyorsabban bontakozik ki.” Ennek a szigorú kálvinistának a szemében a föltétlen kegyelem kizárt minden habozást és meghátrálást.

A Wesley megtérése egész másképp történt. Ez a megtérés az Agoston és a Luther félelmetes és hosszú krízisét mutatja, a Pál apostol által a Róma VII-bea

leírott drámát... Mivel most ennek a megtapasztalásnak *kétszázadik évfordulójára* emlékezünk: megkíséreljük annak egyes fokozatait előadni.

Wesley Sámuelnek az epworthi gyülekezetben eltöltött szolgálati ideje (1695—1739) nem volt könnyű. Bizonyos, hogy a politizálásra és a fenytő vessző szerfeletti alkalmazására hajlamos lelkész egyrészt maga is felelős volt azért, hogy a közhangulat jóideig meglehetősen gyűlölettel vette körül... Hibái azonban a nyáj durvaságát tekintve — megbocsáthatók voltak. A lelkészlakon felnövekedő hét gyermek a nyáj ellenséges érzületét újból és újból megtapasztalhatta. Egy alkalommal pl. az történt, hogy csekély fizetése miatt adósságba keveredve: egyszerűen elfogták és becsukták. Az üldözés az egyik egyháztag részéről indult ki, aki a *választási harcokban* ellenfele volt és most ilyen módon akart tőle szabadulni! (Semmi sem új a nap alatt! Ford.) Mások pedig, a túlszigorúaknak ítélt prédikációk ellenhatásképpen a „hívek” először a kutyáját, majd az egész állatállományát lemészárolták. *Két ízben felgyújtották...*, a hatéves János csak csodával határos módon menekült meg. A tragikus éjszakát sem ő, sem az édesanya nem tudta elfelejteni soha! „Nemde nem tűzből kimentett üszög ez?” — íratta később egyik arcképe alá.

Édesanyja: Zsuzsánna asszony kiváló keresztyén nő volt, méltó arra, hogy a nagy személyiségek sorában szerepeljen. A nevelői szigort gyöngédséggel, a józanságot a belső élet utáni vágygal egyesítette. Még a fenti szomorú esetek is az ő nagy szeretete kinyilvánításának alkalmává váltak. Elhatározta, hogy magát még teljesebb mértékben gyülekezetének áldozza, ecélből az újjáépített lelkészlakba férfiakat és nőket gyűjtött össze vallásos összejövetelekre, amelyekre János fia később hálásan tekinthetett vissza. Az ilyenfajta vallásos összejövetelek addig ismeretlenek voltak!... Minden gyermekével minden héten egy bizalmas, négy szemközti beszélgetést tartott, a gyermekek lelki életének ápolása céljából; a hajból csodaképpen megmenekült János felett pedig különös gonddal őrködött. Gyermekei részére az örök üdvösséget akarta biztosítani. „Édesfiam — írja egy alkalommal — akiért én a világtól elvonulva titkos kamrámban annyit sírok és annyit imádkozom — amikor lelkemnek érettetek való szenvedéseit senki se sejtí, amikor könnyeimet csak a Mindenható Isten látja, Akinek kegyelmét olyan tolakodó kitarással kérem, hogy hiszem: *meghallgat* — lehetséges lenne-e, hogy ti elkárhozzatok? Isten ezt nem engedheti! Néha valóban úgy érzem, hogy Isten inkább engem vessen el, csak hogy a ti üdvösségetek felől bizonyos lehessenek...”

Mindazonáltal amikor János 1722-ben a lelkészi pálya irányában tájékozódni kezdett, a „vallás” még nem volt *szívügye*. Károly, az öccse, aki szintén diák volt, a környezete zabolátlan élete elleni visszahatásként három társával együtt egy klubot alakított éspedig a kegyesség, a munka és az irgalom gyakorlása céljából. Ennek a folyton növekedő „szent Klubnak” a szabályait János állította össze, ő lett annak a lelke is. Minden pénzüket a szegényekre és foglyokra költötték; buzgóságukat sem a gúny, sem az akadályok nem tudták megtörni. Üdvbizonyosságuk mindamelllett *nem* volt... „Az összes hozzám hasonló gondolkodásúak között — írja

később Wesley — egyetlen egyet találtam, aki megvallott nekem valamit, amit én akkor nem értettem meg, hogy t. i. : Isten az ő szívébe a Maga szeretetét kitöltötte... Dehát ki hitte el akkor ezt a beszédet?... Bolondnak néztük és *kidobtuk!*”

Ilyen nagy tudatlanságban éltek. A bőjt, a szegénylátogatás, a hetenkénti úrvacsorázás ezeknek az ifjaknak egy zordon, de külsőséges vallásosságot jelentett, lelkük nyugtalanságát el nem oszlatta. A megváltó kegyelem, a Krisztusban való élet mind ismeretlen volt számukra. Amidőn 1735 őszén a Georgiai (Amerika) vörösbőrűek közötti evangélizáló munkáról hallottak, azt gondolták, hogy Isten ezt az utat kínálja fel nekik arra, hogy a pogányok terítése által a saját maguk lelki békességét megtalálják — s útnak indultak.

Az átkelés 1735 november 10-től a következő év február 6-ig tartott... A hajón huszonhat morva kivándorló is tartózkodott, kegyes és alázatos emberek, akik a hajómunkában a türelemnek, a zivatarban pedig a rendíthetetlen nyugalomnak példaképe voltak. Jánosra mindez mély benyomást gyakorolt: ezek az egyszerű emberek íme kegyesebbek, mint a tudományos fokozatokkal ellátott oxfordi „methe-disták...” Nemsokkal a megérkezés után, egy lelkészük ezzel a kérdéssel fordult hozzá: „Testvérem, megvan-e magának a belső bizonyossága? A Lélek bizonyítja-e a maga lelke előtt, hogy *Isten gyermeke?*” Wesley vonakodott, a morva pedig így folytatta: „Ösmeri Jézust? — Tudom, hogy Jézus a Megváltó. De bizonytal tudja-e, hogy magát is megmentette? Remélem, hogy az én üdvömről is meghalt. Úgy tudja, hogy *érzi is?*... Mindezek a problémák csak a lelkében dúló válságot súlyosbították. Georgiában két évig tartózkodott. Életének sora úgy fordult, hogy szomorúan és leverten vissza kellett térnie Angliába. „Szülőföldemet azért hagytam el, hogy az indiánokkal a keresztyénséget közöljem. De mit kellett nekem magamnak megtanulnom ezen idő alatt? Azt, ami felől egyébként nem voltam kétségben: én, aki a mások megtérítésén dolgozom, saját magam nem vagyok megtérve, Isten dicsősége nélkül szükölködő bűnös és a harag fia vagyok... Az én vallásom egy nyugodt, tiszta nyári napra is alig elég; jól *tudok ugyan prédikálni*, de ha a halál a szemembe néz: egészen meg vagyok zavarodva! Ki fog megtéríteni, hitetlen gonosz szívtől ki fog megszabadítani engem?”

Fentebb említettük, hogy a fia üdvössége miatt aggódó édesanya milyen sokat imádkozott... A fiú imádságában az eddig megtett utat láthatjuk. A lélek aggodalma megszületett, majd növekedett; az oxfordi és az amerikai próbálkozások hajótörést szenvedtek, a láthatáron semmi segítség nem mutatkozott. Ebben a zavarban a hitvallások, a sákramentumok, a jócselekedetek mind nem voltak egyebek, mint a szívhatártalan szenvedései által ide-oda dobált szalmaszálak; a szív a halálát érezte, pedig élni akart! Londonban egy másik morva: Boehler Péter némi támpontot nyújtott neki, amikor azt mondotta: „adjon túl a filozófián; magának a Jézus Krisztusban való *hit* hiányzik; ezt a hitet pedig két jeltől lehet felismerni: egyik a személyes bűnbocsánatból eredő *békesség*, a másik a mindennapi életben a bűn felett diadalmaskodó *erő*...” „Mivel nekem nincs hitem — kérdé Wesley — nem kell-e

abbahagynom a *hitről* való *prédikálást*?" Nem, válaszolá Boehler, prédikálja csak tovább a hitet abban a reményben, hogy majd megkapja; azután majd azért fogja hirdetni *mivel* megkapta!" Kétségbeesett állapotában azonban semmi javulás nem mutatkozott. „Lelkem itt fekszik előtted elterülve... Feléd: forrása felé tör. Bűneimet siratom, láncaimat jól látom. Jelenléteddel szabadíts meg engem!" Imája zokogásba fult...

Az annyira óhajtott „jelenléte” néhány héttel később: 1738 május 24-én meg is kapta. Erről a „naplójában” ő maga emlékezik: Ezen a napon korán reggel az Újtestamentumot kinyitja és ezt olvassa: „Igen nagy és becses ígéretekkel ajándékozott meg bennünket, hogy azok által isteni természet részesivé legyetek” 2 Péter 1: 4. Majd nemsokára ez a hely ragadta meg: „Nem messze vagy az Isten országától.” Délután a Szent Pál székesegyházba ment. Az ének így szólt: A mélységből kiáltok Hozzád Uram! Hallgasd meg hangomat! Ha csak a bűnöket nézed: ki maradhat meg? De Tenálad bűnbocsánat van, hogy féljenek Téged...

„Este, nem valami szívesen ugyan, egy kisebb összejövetelre mentem, itt Luthernek a Római levélhez írott előszavát olvasták fel. Úgy kilenc óra fele, annak a változásnak a leírását hallva, amelyet Isten az emberi szívben a Jézus Krisztushoz való hit által végez el — éreztem, amint szívem egész csodálatos módon felmelegsik. Éreztem, hogy üdvösségemet, illetőleg egyesegyedül Jézusra bízam magamat; megnyertem annak a biztosítékát, hogy bűneimet elvette; igen, éppen az én *bűneimet* s hogy

engem a bűn és halál törvényétől megmentett.”

„Ekkor teljes lelkemből imádkozni kezdtem mindazokért, akik engem a legjobban gyaláztak és üldöztek... Azután pedig az összes jelenlévők előtt biznyságot tettem arról, amit a szívemben most a legelőször éreztem. Az ellenség azonban nemsokára azt akarta velem elhíttetni, hogy: „Ez még nem hit, mert hol van hozzá az *öröm*?” Nemsokára azonban tapasztalnom kellett, hogy ha a *béke* és a bűn feletti *győzelem* a mi üdvösségünk Szerzőjében való *hithez* szorosan hozzá van is kapcsolva — ugyanezt nem mondhatjuk el azokról az örömkítőresekéről, amelyek ezt a fentemlített hitet rendes körülmények között kísérni szokták, különösen azoknál, akik a hithez sok lelki küzdelem után jutottak el; ezt az örömet Isten a maga jótetszése szerint osztogatja, vagy megvonni jónak látja.”

Ezt a természetfeletti eseményt 13 esztendei harc előzte meg. A naplóját olvasva, ahol ő maga mindezt pontról-pontra elbeszéli, sokszor azt hisszük: ez a szentségre törekvő ember a kétségbeesés örvényében fog elmerülni. Őt azonban semmi se győzi le. Szombat este a mélységben találjuk, vasárnap reggel bátran újakezdi a harcot.

Különös egy zárandokút ez: a törvénytől indul el és a keresztnél végződik. A megalázott, megpróbált Wesley János életpéldája nemcsak a metodizmusnak, hanem az *egyetemes keresztyén* egyháznak meggazdagodására szolgál!

(A „le Christianisme” c. francia református egyházi lapból átvéve.)

Nagy László.

Világhírű magyarok

Írta: Vecsery János.

Hogy egy nemzet létezik, az még nem elég ahhoz, hogy tényező is legyen a nemzetek életében. Annak a népeknek produkálni is kell. Minden nép annyit ér, amennyivel előbbrevitte az egyetemes világkultúrát. Nem a kardban van a népek igazi ereje, hanem abban a szellemi többtermelésben, amit történelmüknek folyamán rendeltetésszerűen kifejtettek. Nem a számbeli mennyiség tehát a nemzetek értékmérője, hanem az a szellemi minőség, amelyet más népekkel szemben fel tudnak mutatni.

Mi sokszor elcsüggedünk, mert számbelileg kevesen vagyunk — „kis nemzet vagyunk mi” — halljuk akárhányszor ezeket a emondó, sóhajszerű szavakat, mintha a világon egyedül mi volnánk ennyire kevesen. Hány más nemzet van, mely hozzánk hasonlóan szintén olyan kicsi, vagy kisebb, mint mi?! De csak számbelileg vagyunk ilyen kevesen: mennyiségileg, ha szellemi termelésünket nézzük — *minőségileg* akármelyik nagy kultúrnéppel fel tudjuk venni a versenyt. Felvesszük még a testi kultúrában is. Gondoljunk csak a most lepergett Olimpiászra. Szellemi kultúra tekintetében pedig sok más, nálunknál mennyiségileg nagyobb népeket is megelőzünk és felülmulunk. És ezt nemcsak a túltengő nemzeti büszkeség mondatja velünk, hanem ezt a legszárazabb kultúrtörténeti adatok bizonyítják. Statisztikai tények, ezen a téren, kiáltják felénk: Magyarság! Bizz Istentől való küldetésedben, mert

mélységeidben roppant feltörő erők működnek, melyek, ha világosságra juthatnak, mint a fellegekig csapó geizir, messzire tündöklök ennek a népek dicsőségét és szellemi nagyságát. Ennek a ténynek tudomásulvétele nem azért szükséges, hogy most már más népeket megvessünk, lenézzünk, hanem azért, hogy ebben a tudatban megerősödjünk, biztatást nyerjünk arra, hogy *érdemes* alkotni és munkálkodni, sőt nemcsak *érdemes*, hanem Istentől az emberiség életében ez határozottan kirendelt feladatunk is.

Nézzük azért most meg, hogy mit értünk el eddig? Vegyük először azokat az eredményeket, amiket a tudományok terén felmutattunk. Néhány nevet sorolunk fel és pedig itt csak olyanoknak neveit, akik a külföld előtt tették ismertté a magyar géniusz továbbtermelő erejét: Ilyenek a matematika, a számok tudományának terén a magyar György Mester, Sípos Pál, Bolyai Farkas és fia János, Kerekes Ferenc, akinek a komplex számokról szóló tanulmánya a lipcsei tudóstársaság 1837-i nagy díját nyerte el; a fizika tudományának terén Segner János András, Petzval József, aki feltalálta a fényképezésre szolgáló arckép objektív lencsét és tervezte a vetítőkészüléket; Eötvös Lóránd, akinek világhírű kapilaritási elmélete alapján építette ki rendszerét a ma oly híres Einstein. Említsük még Kövesligethy Radót, Jedlik Ányost, Kempelen Far-

kast, aki 150 évvel ezelőtt beszélőgépet és gőzturbinát konstruált. Csillagászat terén elég, ha a magyar Hell-nek és Fényi páternek a nevét megjegyezzük. Tudjuk-e azt, hogy a betűszédőgépet a magyar Menk és Kligel tervezték, Pollák Antal és Virág József találták fel a gyorstávirót, Kossuth Ferenc a nagy Kossuth-család egyik sugarasnevű tagja nyerte meg tervével a nilusi acélhidak pályázatát. Hallottunk-e arról, hogy Báaki Donáttól származik az első hasznavehető repülőgépmo­dell, tudjuk-e azt, hogy a magyar Türr István építette meg a görög korinthusi tengeri csatornát? Azt nem is kell mondanunk, hogy a gyufát, ezt a csodás és annyira nélkülözhetetlen kis tűzgyújtó szerszámot is magyar ember találta fel: Irinyi János.

Természettudományok terén említsük meg Entz Géza, Apáthy István, Lenhossék Mihály, Daday Jenő neveit. Jegyezzük meg Farkas Kálmán nevét, neki köszönhető a fejlődés energetikai új iránya, a Török Kálmánét, akinek koponyamérésekről szóló tanulmányai világszerte megbecsültek. Nagy orvos-felfedezőket, mint Stricker Salamon, Bagellardus Pál, Ragger Károly, Wereshalmi István, aki a pestis elleni védőoltásokról híres. Bánffyhungary János, Zsámboky János világhírű magyar orvosok. Gyöngyösi Pál Erzsébet cárnő orvosa volt. Tudjuk-e azt, hogy magyar volt Semmelweis Ignác, a gyermekágyi láz ellenszerének felfedezője, tudjuk-e azt, hogy a világ legnagyobb bonctani tudósa: Hyrtl, magyar származású, hogy a világ ma is legnagyobb orvostudósai közé számítja a két Korányit, Tauffert? Még egész sor nevet tudnók itt felemlíteni, de e helyett utalunk Dr. Kun Andor „Tudod-e, mit köszönhet a világ a magyarságnak?” című könyvére, ahonnan adatainkat is vettük és ami megkapható és megrendelhető: A Magyarok Világkongresszusa Irodájánál, Budapest, V., Géza-u. 4.

Szólunk kell még a felfedezőkről is. Anglia Körösi Csoma Sándort a tibeti nyelv úttörő búvárjának tartja; ki ne ismerné a nagy Stein Aurél nevét, ki ne hallott volna Vámbéry Árminról? Beszéljünk még Zichy Jenőről, Mjnkácsi Bernátról, a kaukázusi kutatóról? Ki ne tudná azt, hogy Kína vízrajzi felfedezője a magyar Cholnoky Jenő, hogy a Kaukázus legelismertebb földrajza Déchy Mór, majd Zichy Bálint Jankó expedíciójának köszönhető?

Említsük még néhány nemzetközileg nagyra becsült nevet. Biró Lajos, Torday Emil, Hermann Ottó, Menyhárt László nevét. Tudjuk-e azt, hogy a világhírű francia Havas Iroda megalapítója: Havas Károly, magyar ember volt.

Művészek közül kiemeljük Kolozsvári Márton és György, Kupeczky János, Mányoki Ádám nevét. Világhírű szobrászok. Tudta-e valaki eddig, hogy a németek büszkesége, Dürer, magyar származású? Munkácsy, Benczur Gyula nevét mindenki ismeri. László Fülöp ma a legdivatosabb arcképfestő. Dolgozott a vatikáni, német császári, angol királyi udvarokban többek között.

Ha Fadrusz János, Kisfaludy Strobl Zsigmond szobrászok nevei mellett még a zeneszerző Liszt Ferenc, Vecsey, Lehár, Jakobi, Kálmán Imre, Ábrahám Pál, Szirmai Albert, Hubay Jenő neveit is fel­említjük, így is elég szép koszorút kötöttünk a világ-hírű magyarok neveiből, pedig még Petőfi, Jókai nevét nem is említettük.

Ha ezeken a ragyogó neveken végigtekintünk, előnti a lelkünk valami ujjongó érzés: Büszkék vagyunk, hogy ehhez a nemzethez tartozhatunk, hiszünk ennek a népnek leverhetetlen erejében és hiszünk abban, amit Amerika egyik legnagyobb költője rólunk mond:

*Oh magyaroknak zsarnokverte népe!
Hiába csörg most rajtad a bilincs:
A jövő századok ítéletében
Rajtad kívül győztes e harcban nincs!*

TÁJÉKOZTATÓ

a magyar reformátusok világyűlése, ORLE-konferencia és a Kollégium jubileumáról.

A világyűlés programja.

Augusztus 23-án, kedden

1/2 9 órákor gyülekezés a Kollégium udvarán.
9 órákor istentisztelet a Nagytemplomban.
10 órákor a Magyar Reformátusok Világyűlése a Nagytemplomban.

Utána felvonulás a Kossuth-szoborhoz és annak megkoszorúzása.

A Kossuth-szobortól átvonulás a Kollégiumhoz és ott a Kőlcsey-Emléktábla megkoszorúzása.

1/2 2 órákor díszebéd a Kollégiumban.
3–6 óráig Debrecen város nevezetességeinek megtekintése.

6 órákor műsoros-est az Arany Bika nagytermében. (Részletes program lapunk előző számában!)

ORLE-konferencia.

Augusztus 24–26-ig konferencia a lapunk előző számában részletesen közölt program szerint.

Ugyanezen napokon minden este 7 órákor evangélikációs istentiszteletek a különböző debreceni templomokban.

Augusztus 24-én d. u. 1/2 4 órákor Országos Református Lelkésznék Egyesületének közgyűlése és konferenciája a református gimnázium dísztermében.

Augusztus 25-én d. u. 3 órákor a református nők konferenciája a református gimnázium dísztermében.

A debreceni református Kollégium fennállása négyévszázados jubileumának rövid programja.

Október 3-án, hétfőn délután megérkezés.

4-én, kedden

8 óra 15 perckor gyülekezés a Kollégiumban.
8 óra 45 perckor templomi helyek elfoglalása.
8 óra 30 perckor Kormányzó úr fogadtatása az állomáson.

8 óra 55 perckor Kormányzó urat a Nagytemplom ajtajában fogadja Püspök úr.

9 órákor ünnepi istentisztelet. (A templomba belépni csak helyjeggyel lehet.)

10 óra 15 perckor számozott ülőhelyek elfoglalása a Kollégium udvarán.

10 óra 28 perckor Kormányzó úr fogadtatása a Kollégium kapujában.

10 óra 30 perckor ünnepi közgyűlés a Kollégium udvarán.

12 óra 40 perckor az egyetemi templom alapkövetétele és a négy reformátori szobor megkoszorúzása.

13 óra 30 perckor a Diakonisszaintézet felavatása.

14 óra 45 perckor ebéd az Arany Bikában.

19 órákor Egyházzenei Hangverseny a Csokonai Színházban.

5-én, szerdán

9 órákor sub auspiciis gubernatoris doctorjelöltek avatása.

10 órákor honoris causa doctorok avatása.

12 óra 30 perckor sportbemutató a Stadionban.

20 órákor a Kultuszminiszter úr fogadóestje.

Október 6-án, csütörtökön elutazás.

A 150 éves tiszainokai templom

A tiszainokai református egyház megalakulására nézve pontos adataink nincsenek. A tiszántúli egyházkerület levéltárában őrzött iratok szerint bizonyos az, hogy a reformáció áldott hatása hamarosan meglátszott a mi vidékünkön is, mert 1567-ben

A tiszainokai templom

a debreceni Zsinaton említés van tőle a „Türi Sénior-ság”-ról, mint amelyben virágzik a hitélet. Ebbe tartozott a tiszainokai gyülekezet is.

Miután a község régi okmányai tűz martalékává lettek, egyházunkra és közelébbről templomunk építésére vonatkozó biztos adataink megszerzése is, csak a fentmaradt egyházi anyakönyvekből lehetséges.

Tény az, hogy ebből a községből kivészett a római katólikus vallás s kétséget kizáró bizonyossággal elfogadhatjuk, hogy református egyházunk 1580—90-es években már virágzott.

Nem sokáig virágozhatott. 1552-ben Szolnok

vára elestével minden a török kezére került s tönkretette a fejlődő gyülekezeteket mindenütt. A 150 évig tartó török elnyomás egyik legborzasztóbb ténye, a krimi tatár kán: Murad Giráj átvonulása 1683-ban a Künságon. Mindent felégettek maguk mögött. A lakosság örült, hogy életét menthette. A község lakatlanul, a templom romokban hevert. Borzasztó csapás volt e pusztulás gyülekezetünkre.

Az első templom a régi temető szélén álló templom volt, amelynek emlékét ma is hirdeti az az egy méter magas kőhalmaz, amely e régi templomnak fala volt. Erről írja *Chobot Ferenc* római katólikus lelkész, a váci egyházmegye történeti névtárában, hogy: *Inoka már a török hódoltság előtti időben templomos hely volt.*

1705-ben a rácok törnek be az országba s a községen keresztül vonulván, mindent újra felégetnek. Ezt a menekülést nevezik anyakönyveink: *futásnak*. Ekkor ment el a lakosság Rákóczi hívására Rakamazra, ahonnan csak a kurucvilág letünése után tértek vissza 1711-ben.

Ezekből az időkből az egyház levéltárában semmiféle írás nincs. A sok üldözés miatt, ha feljegyeztettek is, elvesztek vagy elégték.

Legbiztosabb forrás az 1758-ban vezetni kezdett:

**AZ INOKAI REFORMÁTUS SZENT EKKLÉSIÁBAN SZÜLETETTEKNEK, HÁZASSÁGRA MEN-
TEKNEK, POENITENCIA TARTÁS ÁLTAL
ISTENHEZ MEGTÉRTEKNEK ÉS A HOLTAK-
NAK LAISTROMA.**

Tehát 1758-ban kezdik feljegyezni az egyház történetére vonatkozó adatokat, Tiszteletes *Gálos János* prédikátor idejében.

A templom építéséről is csak annyit tudunk, amennyi az anyakönyvekben feljegyeztetett.

Fazekas István prédikátor 1777 június 23-án egyházunk I. anyakönyvébe a következőket jegyezte fel:

„Az Inokaiaknak már a Török Világban is volt Fa Sövényből épült templomuk, melynek maradványai a Kurutz Világ után újbóli lett Meg Szállásukkor is még látszottak. A mint hogy ugyanazon helyre építettek osztán a Futásból való vissza jövetelkor Nádból... egy templomot.”

Ez a templom, amelyet 1711-ben építettek *Komádi Mihály* esperes prédikátorsága alatt, sorrendben a *második* temploma volt a gyülekezetnek.

Komádi után 1717-ben *Enyedi Miklós* hivatott meg prédikátornak. Prédikátorsága idején épült az 1777-ben is még fennálló templom, — amelyet *Fazekas István* prédikátor említ. Fala és teteje tapasztott nádból készült. Padlása nem volt. Hogy melyik esztendőben készülhetett ez a templom, ma már biztosan megállapítani nem lehet, mert *Enyedi Miklós* 1717-től haláláig — melyet az anyakönyvi bejegyzés az 1739. évi „pestis utáni esztendőre”, tehát 1740-re tesz — három ízben volt a gyülekezet prédikátora.

A legközelebbi templomra vonatkozó bejegyzés ez: „belől pedig osztán tisztességes karral, Cathédralval és székekkel megékesítettett 1761-ben.”

Ezt a templomot, amely időrendben a *harmadik* volt, valószínűleg 1733-ban emelték.

A *mai templom 1787-ben épült*. Ez a gyülekezet *negyedik* temploma és ez év novemberében 151 éves lesz. A gyülekezet közadakozásból építette, Debreczeni György prédikátorsága idején, abban a formájában, ahogy most is áll. Falai kőből vannak, hogy jobban dacolhasson a mindent elporlasztó enyészettel.

A bejegyzésekből megtudjuk a következőket: „A Templom Kőből építetett az 1787-ik esztendőben, a Szent Ekklesiának tulajdon költségén, hozzáadván azt, hogy néhai jóemlékezetű *Urbán János tisztartó Uran* idejében a *Méltóságos Gróf Teleky József Úr Ő Excellentiája és Méltóságos Grófné Róth Anna Asszony, mint Hívese Ő Excellentiájának, jenyőknek és deszkáknak árába elengedett 300 forintot és ez a Templom segítségére ajándékozottatott. Emellett *Delineálója (tervezője) s a munkában elindítója a Mester embereknek, ugyan a nevezett Méltóságos Gróf volt, Tekintetes Nemes Böltskev József Prefektusa által, aki hasonlóképen sok jó tanácsával, jó segítő volt ezen munkában. Az Előjárók pedig e Szent munka elkezdésében és végbe vitelében kik voltak, a Templom Menyeztére fel Szegezett Táblán renddel el vagynak írva és megolvastathatnak.*”*

Ma már ezt a táblát sem tudjuk, hogy hol lehet.

Amikor a templomot felépítették, tornyot nem építettek hozzá. Bizonyára nem volt elég pénz rendelkezésre. Csak hét évvel később, 1794-ben épült fel a templomhoz a torony. Ezt is kőből építették. Ebbe a toronyba tették fel *Kecske-mét városa* által 1717-ben ajándékozott kisharangot, amely mellé 1805-ben sikerült egy nagyobb harangot is öntetni közadakozásból.

A torony fedele veresre festett zsindelelyből, tehát fából készült. Ez a fedél 35 esztendeig tartott.

A szószerék 1802-ben készült. Az ez évből szóló bejegyzés szerint: „A Templomban levő *Kathedra* második, mert az első, igen formátlan volt.”

1808-ban újrafestetett a szószerék, valamint a papiszék is és rács készült az *Úrasztala* körül.

1813-ban öt új ablakot készítettett *Tekintetes Pálincás Sámuel Úr* — aki az egyik uradalom bérelője volt — 35 forintért.

1829-ben, a 35 évig viharokkal dacoló, veresre festett torony zsindelelyét le kellett bontani és bádogtető készítéséhez fogtak, ami igen nehezen ment amiatt, hogy kevesen és kis mértékben járultak hozzá az adakozáshoz. De 1829 szeptember 4-re mégis elkészült. A bádogsmester, *Király Ádám György*, békési lakos 400 forintért készítette el, két legényével együtt dolgozva. Az ácsmesternek pedig 200 forintot fizettek ki. Ez építkezésnél a gyülekezetnek segítségére volt *gróf Teleky Józsefné Teleky Zsófia* földesasszony, aki 180 forinttal járult hozzá az építkezéshez.

„A többi *Méltóságos Uraink pedig semmit sem adtak, noha meg instáltattak*” — írzi anyakönyvünk, a nem éppen dicséretes bejegyzést.

Nagy segítségül volt *Pálincás Sámuel* úr is, aki mint bérelő, a gyalui pusztán lakott.

„A torony ujjítása idején lelkipásztor volt *Kelemen János, Főbíró Tahun Mihály, Kurátor idős Molnár János, egyházi Beke János, kishíró ifjú Molnár János. Kik, mint eljárók, parancsolók, ebben a szent dologban igen serények és hűségesek voltak.*”

Ennek a toronynak a gombját és tetőzetét az 1855-ben határunkon keresztül vonult vihar teljesen lerombolta. Ilyen gyászos állapotban állott a templom és a torony 1869-ig, amikor is az egyház nevében *Tóth László* akkori lelkipásztor nagymérvű renoválásra *Pápay Antal* építőmesterrel egyességet kötött. Kívül-belül kijavították a templomot és a tornyot új bádoggal borították be. Ez a munka 2949 forintba került.

1904-ben *Papp Károly* lelkipásztorkodása idején készült az orgona — — — — —

1904-ben *Papp Károly* lelkipásztorkodása idején készült az orgona közadakozásból. 1905-ben *Juhász Sándor és neje Fábrián Julianna* költségén állították be a toronyórát.

A templom nagyon sokat rongálódott a román megszállás alatt 1919-ben. A károk javítása csak 1923-ban történhetett meg.

1923-ban szerezte be egyházunk a háborúban elvitt harangjai helyett két új harangját is. Az egyiket a *Haraszthy*-család készítette a hősi halált halt *Haraszthy Károly* emlékére. Ebben az évben helyezték el a templom bejárata felett a *Hősök emléktábláját* is.

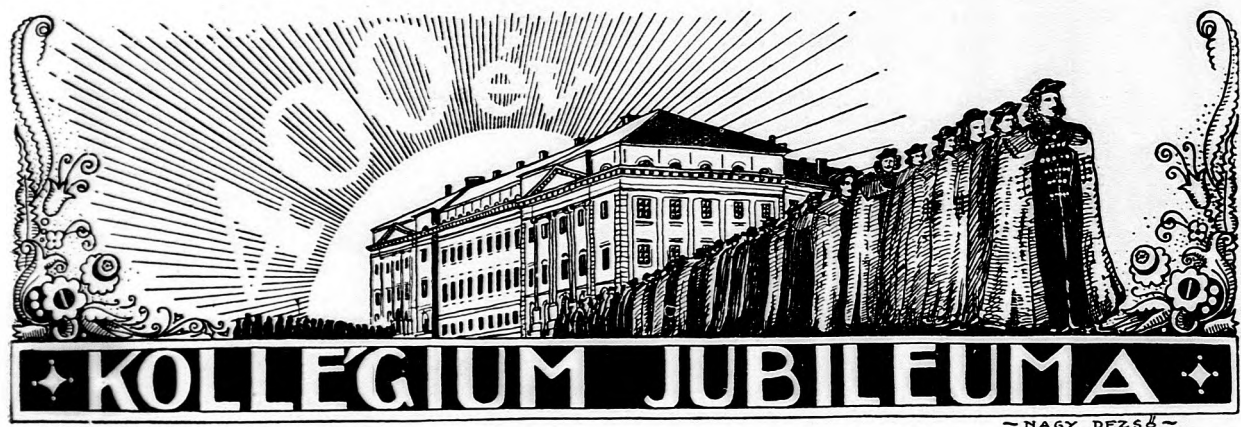
*

A 150 éves kőtemplom még áll, még a benne hangzó Ige gyógyulást ad a beteg léleknek és vigasztalást nyújt a megszorodott szívnek, még dacol az idő viharával, talán hosszú évszázadokig...

Legyenek áldottak haló poraikban is a templom-építő ősök, akik lelkük által indítatva, áldoztak az Úr házának dicsőségére! Legyenek áldottak, akik buzgó adományaikkal ékesebbé tették!

Az Isten áldja meg mindazokat, akik ezt a templomot 150 éven át megőrizték!

Szokody Gyula.

A Kollégium freskói

A Kollégium a közeljövőben lefolyó jubileumi ünnepségekre új ruhába öltözködik. A kollégiumi jubileumi végrehajtó bizottság renováltatja az egész épületet. Kőművesek, festők, asztalosok nyüzsögnek a Kollégium épületében. A régi, lehullott vakolatú falakra alig lehet ráismerai. A frissen mázolt ajtók és ablakok nézegetik magukat egymás tükörében. A Kollégium újonnan palázott tetejétől frissen gyalult küszöbéig ujjong az újjászületett életnek. Fehér ruhában, tisztára mosott arccal akar résztvenni a hálaadó ünnepélyen.

Belépünk a nyugati kapu és felfelé megyünk a lépcsőn, mert a készülő freskókat akarjuk megnézni. Feltűnik a világos okker ruhába öltözött lépcsőház, az élesen kidomborodó Baltazár-relief, a Nagykönyvtár, a felügyelő tanár, a lelkészképzőintézet helyiségeinek izléses, zöldre festett ajtaja.

A második emeletre vezető lépcsőnél útunkat állja egy most készített rácsos-üveges ajtó, amelyen átlépve, az Oratóriumba vivő lépcsőre érkezünk. E lépcsőházban festi a Kollégium hatalmas freskóit *Gáborjáni Szabó Kálmán* tanítóképzőintézeti rajztanár, a Kollégium egyik külföldön is jól ismert művésze. Mielőtt freskóival foglalkoznánk, röviden ismertetjük életrajzát és művészi munkásságát.

Gáborjáni Szabó Kálmán Debrecenben született 1897 szeptember 18-án. Tanulmányait a Képzőintézet Főiskolán végezte (1918—1922). Olaszországi tanulmányútjai után 1930—31-ben római ösztöndíjjal tüntették ki. „Erkély” című festménye 1933-ban a Székesfővárosi Múzeumba került. „Képei dekoratív hatásra törekvő szintézise színekben és formákban kubisztikus és expresszionisztikus hatásokat és eszközöket túl az új tárgyiasság harmóniája felé hajlik” (Dr. b. Soó R.). Olajfestményein, fa-metszetein (tehetségének nagysága ezekben nyilvánul meg), valamint most készülő freskóin nincs felesleges vonal, nincs szükségtelen díszítés és cicoma, ezért képei nyugodt, zavartalan élvezetet nyújtanak. Mindig stilusos és anyagszerű, technikáját mindig intuíciója, érzései, expressziói vezetik, így mindig abszolút művészi marad (Soó R.). Általában egész művészetét a lényeg hangsúlyozása jellemzi.

Ez jellemzi freskóképeit is. Ezért hatnak első tekintetre idegenszerűeknek és túlegyszerűeknek.

A legelső kép, ami a lépcsőre lépve szemünk elé tűnik: a prédikáló *Méliusz Juhász Péter* hatalmas alakja. Gótikus templomban, szószéken állva, balkezeit bibliára támasztva, jobbkezeit előrenyújtva hirdeti az Igét a prémszegélyű feketetógás *Méliusz*. A boltív tetejéig érő hatalmas és megkapó kép alsó balsarkában ez a felírás olvasható: „*Aki Istentől van, Isten Igéjét meghallja. Melius.*”

Tőle balra — a lépcső jobbkezfelőli falának közepén — két hatalmas kép; felül: „*Könyvtármentés 1802*” felírással, alul: *a Kollégium képe* a 1802-i tűzvész előtt. Ez utóbbi képen nincs ugyan felírás, de a kép nem ismeretlen előttünk. A könyvtármentést ábrázoló kép tizennégy kisebb-nagyobb, korhű diákruhába öltözött diák mentési munkáját állítja elénk. Hatalmas könyvtárterem lángol előttünk s a füstből könyvekkel megrakott diákok markáns, önfeláldozó alakjai bontakoznak ki, amint a Kollégium kincsét, az értékes könyveket a tűz pusztító erejétől lázasan megóvni és megmenteni igyekeznek. A kép alakjai mozognak és élnek. Szinte segítségért kiáltanak.

Az alatta lévő kép madártávlatból mutatja *a Kollégium épületét* az 1802-i tűzvész előtt. Ez év júniusában égett le a Kollégium Nagytemplom felé néző főszárnya és az udvaron a diáklakásokul szolgáló kamarák. A főszárny — amely impozánsan emelkedik ki az apró, nádfedeles házikók közül — akkor már kétemeletes volt.

A „Könyvtármentés” c. kép jobb- és baloldalán egy-egy *lógás diák* színes festménye látható. A baloldali diáknál gerundium van, a jobboldali irattekercset tart a kezében.

A baloldali diák freskóképe alatt *a Magyarországi Református Egyház címerét* láthatjuk, amelyet az Országos Zsinat 1928-ban fogadott el.

A kollégiumi Nagykönyvtár kiállítási termének ajtaja felett a „*Rézmesző diákok*” c. kép vonja magára figyelmünket. Ez is színes és eleven. Négy diákot ábrázol rézmetszés közben; az egyik kisebb iskolai földgömbön dolgozik. Míg a könyvtármentés az önfeláldozó és áldozatkész, addig ez a kép a Kollégium dolgozó ifjúságát példázza és őrzi meg az utókor számára.

Az Oratórium udvarfelőli ajtajától jobbra, az

országgyűlés képviselőháza üléseinek emlékére készített márványtábla felett, a „Készül a bankó” című kép látható. A kép hét Kossuth-bankót sokszorosító alakot ábrázol a bankóprés működése közben. 1849-ben ugyanis a magyar nemzet kormánya Debrecenbe menekült, s az állami bankjegynyomda és pénzverőműhely a Kollégiumban rendezkedett be. Ennek megőrkítését célozza a freskó.

Mindeme képek készen vannak és várják a négyszázéves jubileumot. Vannak azonban képek, amiket a művész-tanár még csak vázlatban készített el, de amely vázlatok már előttünk vannak, s így az elkészítendő képekről is tájékoztatást tudunk nyújtani.

A készülő képek között legimpozánsabb lesz az a jelenet, amikor *Kossuth Lajos* a detronizációs törvényt olvassa fel az Oratóriumban. Kossuth körül a kormány tagjai állanak. Egy másik képen *Petőfit* látjuk a diákok között. Látni fogjuk az első Kántust *Maróthyval*, *Csokonait* a Nagyerdőn diáktársai körében, a menetelő diákokat, *Damjanich*, *Nagy Sándor*, *Bem József* és *Görgey* arcképeit, végül a 48-as szabadságharc harci eszközeit ábrázoló képeket.

G. Szabó Kálmán itt századokra dolgozik, nem néhány évre, vagy évtizedre. És ezt érzi is, tudja is. A legnagyobb körültekintéssel végzi munkáját, s művészi tehetségének minden kincsét és gazdagságát belefesti az évszázados falak friss-nedves vakolatába. Egy hónapig tartó súlyos betegségéből még csak most kelt fel, de már ott áll az állványon és festi a Kollégium halott, de holtan is örökké beszélő nagy alakjait.

És a Kollégium újabb s dicsőbb négyévszázadról álmodik...

Nagy Dezső.

A debreceni 400 éves Kollégium jubileumát Előkészítő Bizottság sajtóközleményei. A Kollégium jubileumával kapcsolatosan külföldről eddig több, mint 300 résztvevő jelentkezett, s a hazai jelentések is mostmár naponta százával érkeznek. Dr. Ravasz László, a Dunamelléki Egyházkerület püspöke és Dr. Darányi Kálmán volt miniszterelnök voltak az első jelentkezők. Ennek a sok vendégnek az elszállásolása és mindennemű felvilágosítással való ellátása igen sok fejtörést és nehézséget okoz a jubileumi előkészületek vezetőinek, akik azonban mindent elkövetnek, hogy lehetőleg minden igényt kielégítsenek.

Hazai részről augusztus 25-ig lehet jelentkezni. Hatóságok és intézetek jelentkezését előzetes értesítésre kivételesen szeptember 15-ig elfogadják. Jelentkezés a meghívókhoz mellékelt csekklapon, 11,322. számra 1 pengő befizetésével történik, mely összeg a szükséges helyjegyek, programok kinyomtatására és kézhezjuttatására stb. szolgál. A csekklapok hátlapján, a közleményekre szánt részen a jelentkezésre vonatkozó kérdésekre, a választ olvasható írással kell beírni. Aki nem kapott csekklapot, egy levelezőlapra minél előbb kérje.

Jelentkezések: Dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor Debrecen, Kollégium, vagy Jakucs István kollégiumi h. igazgató Debrecen, Kollégium címre küldendők.

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

Kitüntetés. A „Magyar Zenealbum” országos nótapályázatán Kósa Béla tivadari lelkipásztor saját dalaival ezüstérmét nyert. A „Ma és Holnap” irodalmi és zenei élet országos pályázatán pedig nagy bronzérmét. Ez évben ez már a hatodik kitüntetése.

Egyházmegyei közgyűlés. A beregi egyházmegye folyó évi rendes őszi közgyűlését szeptember hó 2-án tartja Vásárosnaményben. Ugyanaz nap délutánján bírósági ülések lesznek. Megelőző napon, azaz szeptember hó 1-én a különböző egyházmegyei bizottságok tartják üléseiket.

Lelkészegyesületi gyűlés. A beregi egyházmegye lelkészegyesülete folyó év augusztus hó 11-én, csütörtökön rendes közgyűlést tartott Vásárosnaményben, amikor a tanítató lelkészekre elviselhetetlen terhet jelentő felemelt nyugdíjintézeti járulékok fizetésének ügyével és a nyugalombavonult lelkészek nyugdíjintézeti sérelmeivel foglalkozott. A hozott határozatok az Országos Lelkészegyesület debreceni közgyűlésére terjesztettek fel.

Ifjúsági mozgalom. A beregi egyházmegye református ifjúsága folyó év augusztus hó 14-én, vasárnap református ifjúsági mozgalmi napot tartott a vásárosnaményi templomban. Az egyházmegye különböző gyülekezeteiből összegyűlt nagyszámú s a templomot betöltő ifjúsághoz Kelemen Gyula esperes intézett beszédet. Előadásokkal, szavalatokkal és énekszámmal az ifjúság tagjai szerepeltek. A begyűlt adományok a debreceni KIE baranyai telepítési akciója javára küldettek el. A konferenciát Román László esperesi segédlelkész rendezte.

Építkezés, beruházás. A tivadari egyházközség megnagyobbíttatja kis templomát s a templomhoz az eddigi harangláb helyett tornyot épített. A munkálatokat megkezdték.

A **tarpai** egyházközség megrendelte a „Hősök Orgonáját” 7000 pengő költséggel. Az orgona átadása folyó év november hó első felében történik meg.

Kiállítás. A Kelemen Gyula esperes és felesége vezetése alatt álló s ezidőszert 800 református leányt foglalkoztató „Beregi Háziipari Szövetség” a Református Világgyűlés és ORLE konferencia napjain, azaz augusztus hó 23—27-ig kiállítást rendez Debrecenben, amelyen bemutatja a már külföldön is hírneves beregi himzéssel készült legszebb kézimunkákat. E kiállításra ezúton is felhívjuk a Debrecenben érkező lelkipásztorok és családtagjaik szíves figyelmét.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Leánkonferencia Pallagon. A debreceni leánykörök folyó évi július 24—31-ig a pallagi Gazdasági Akadémia területén, Mezey Béla nyilas-telepi lelkipásztor rendezésében lefolyt, Istentől

gazdagon megáldott konferencián vettek részt. A konferencia előadói voltak: Uray Sándor püspök-helyettes, dr. Szász Imre esperes, Tamás Ferenc, Ács Mihály lelkészek, Uray Sándorné, dr. Dancsházy Sándorné, Mezey Béláné lelkésznék, Kristóf Ilona, Keresztessy Ilona, Mészáros Gizella, Vajda Erzsébet tanítónők, Kovács Olga önálló hitoktató, Kovács Jánosné leánykört vezető, Katinka diakonissza testvér és az eljövételben akadályozott Ecsedy Aladár helyett Mezey Béla lelkipásztor.

Minden reggel áhítat volt kisebb csoportokban, melyeknek vezetőit a vezető lelkipásztor készítette elő naponként a vezetésre, ugyanő tartotta az esti tábortüzeknél is az áhítatokat a Tízparancsolat nyomán. A konferencia istentisztelettel kezdődött, amelyen dr. Vasady Béla professzor beszélt a konferencia jelmondatáról: „Leányzó, kelj fel!” — Úrvaországostással egybekötött istentisztelettel fejeztük be a gazdag áldásokban bővülő konferenciát, amikor Uray Sándor prédikált. Az úrvaországostás után a résztvevők fogadalmat tettek, melynek szövege a következő volt:

„Én fogadom, hogy lelkiismeretem szerint hűséggel teljesítem kötelességeimet, melyekkel Istennek, református keresztyén anyaszentegyháznak és embertársaimnak tartozom. Minden igyekezetemmel törekszem megmutatni, hogy hiszem és nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát (Róm. 1:16). „Naponkénti rendszeres bibliaolvasással és esendes órán való alázatos könyörgésekkel növekszem abban a hitben, hogy „nékem az élet Krisztus” (Fil. 1:21). Minden vasárnap és ünnepnapon legalább egy istentiszteleten, továbbá lehetőleg minden úrvaországostáson való részvétellel bizonyítom az Isten Lelke által egybefogott testvéri közösséghez való tartozandóságomat. Életemet arra a kegyelemre építem rá, mely a Krisztusban jelent meg, zsinórmértéknek tartván magam előtt az Atya Tízparancsolatát s tudván, hogy „mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít” (Fil. 4:13).

Nagyon kívánatos volna, hogy ilyen konferencia a falusi leányok számára is rendeztessék. A pallagi konferencia rendező lelkésze szívesen felajánlja segítségét, tapasztalatait az ilyen irányban érdeklődők számára.

A vértesi református egyház lapunk múlt számában közölt szép és örömteljes iskolafelavatási ünnepségével kapcsolatban, aznap délután a hatalmas templomot teljesen megtöltő közönség számára, gazdag programmú vallásos ünnepélyt rendezett. A gyülekezet zoltáréneklése után Dr. Szász Imre esperes tartott igen érdekes és értékes aktualitásokkal átszótt előadást a református egyház és a férfi címmel. Beszédében egész sorára mutatott rá azoknak a feladatoknak teljesítésére, amelyek nélkül nincs igazi egyházi élet. A nagy figyelemmel hallgatott szép előadás után a nagytiszteletű esperesné asszony adott elő, Kiss Gusztáv helybeli kántor orgonakísérete mellett több vallásos éneket, köztük Kósa Béla volt vértesi lelkipásztornak egyik, nyomtatásban is megjelent igen szép szerzeményét. Valóságos lelki felüdülés volt a szép csengő hangon előadott vallásos énekeket hallgatni. Ez után a következő előadás bevezetéseképpen Tóth Katalin adta elő kedves közvetlenséggel Baja Mihály: Milyen legyen a nő című költeményét. Erre adott választ előadásában Kardos

Lajos hajdúbagosi lelkipásztor. Felvázolta a nő helyzetét a legrégebb pogány kortól kezdve, külön kiemelve a nők régi lealázó és súlyos helyzetét, hogy aztán rámutasson a Krisztus által felszabadított női lélek áldást hozó értékeire s ezzel kapcsolatban a református nők kötelességére. Az alkonyati órákba nyult az ünnepély, mikor a közönség egy szép nap áldásaival és emlékeivel meggazdagodva, zoltáréneklés után a templomból hazaindult.

KIE Táborkonferenciák Debrecenben. Ezen a nyáron, augusztus 13—17-ig 16 éves korig, serdülő gyermekek, augusztus 17—21-ig pedig 16 éven felüli fiúk és fiatal emberek részére rendes konferenciát rendez a Nagyerdőben a debreceni KIE.

HEVESNAGYKUNSAGI EGYHÁZMEGYE.

Kunhegyes kegyele. A kunhegyesi gyülekezet lapja, az „Ébredés”, Varga Zoltán lelkész szerkesztésében most megjelent legújabb számában kegyelettel emlékezik meg Maklár Károly püspök, harminc éven át kunhegyesi lelkipásztor haláláról. Vezércikkben méltatja a hű pásztor és főpásztor érdemeit, nagy lelki értékeit; első hírében pedig a temetésről nyújt hű és könnyekig megható képet az olvasók számára. Bár egyházi lapjaink ország-világszerte megemlékeztek Tiszántúl gyászáról: mégis jólesik megállani a volt gyülekezet gyásza előtt s látni azt az örökzöld koszorút, melyet a hű vezér és atya ravatalára helyeztek a kegyelet *immortella* virágaiból...

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

KIE ifjúsági konferencia Tiszacsécsén. A Felső-Tisza partján a munkás hit napról-napra újabb bizonyosságát adja annak, hogy ott a romokon új élet csirái bontakoznak. Szép példáját adta ennek a kis 400 lelkes tiszacsécsi egyház, ahol KIE ifjúsági konferencia volt július 10-én. Bár erőteljes evangéliumi munka folyik s amelyek csodálatos módon erősödnek és terjednek is, mégis szükségét érzi olykor, hogy a vidéket is belevonja az evangéliumi munkába. Így történt ez a fenti napon is, amikor Márton István nagyecsedői KIE vezető élén eljött Szatmárcseke, Milota KIE ifjúsága is nagyszámban. Résztvett egy-egy lelkesebb ifjú Kispaládról, Tiszabecsről és Tiszakóródról is. Összejött egy kis vidéki társaság, mert talán szükségét érezték annak, hogy máshol is megmutassák a lelki élet mezején való munkálkodásukat és miképpen munkálkodnak az aratás idején ama másik aratásra. Az Isten dicsőítésére való vágyakozás oly erőteljessé vált bennük, hogy nem sajnálták a fáradságot arra, hogy munkálkodásukról bizonyosságot tegyenek. Hozta őket a vágy a lelkek mélyében áldozni és előbbre haladni. Alkalmat kerestek, hogy az Úr nagy kegyelméről és szeretetéről bizonyosságot tegyenek.

Az Úrnak szent Lelke fűjt és ébresztgette a lelkeket, hogy csak vigyázzunk, nehogy megkeményítsük szívünket és elmulasszuk az időt, az alkalmat és nehogy úgy járjunk, hogy hallva ne halljunk, látva ne lássunk, de nyissuk meg lelkünket, szívünket, hogy befogadva az üdvösségünkre szóló tanítást, áldássá legyünk mindeneknek, segítsük előbbre egyházaink, édes hazánk gyarapodását, hogy mindenben Isten méltó gyermekei legyünk.

De nem volna talán ezen jelentésem teljes, ha meg nem emlékezném az ott elhangzott előadásokról, szavazatokról stb.

A konferencia 3 órákor kezdődött istentisztelettel, amelyen az Igét I. Mózes 37. r. 23—30. v. alapján *Orosz Kálmán* lelkipásztor hirdette a templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezetnek, fejtegetvén, hogy lesznek a kis bűnökből nagy bűnök.

Istentisztelet után az ifjúság énekszáma következett. Majd ismét a lelkipásztor nyitotta meg a konferenciát. Márk 10. r. 17—30. v. alapján beszélt a mult időbeli ifjúról, annak testi gazdagságáról és lelki szegénységéről összehasonlítván a jelen ifjúsággal, amely testben szegény s lélekben gazdag s hogy épülhet fel a szebb és boldogabb jövő.

Utána Kiss Jenő tiszacsécei ifjú a debreceni református gimnázium VIII. oszt. tanulója szavalt, amelyet Márton István előadása követett. Majd Nagy László szatmárcsekei KIE tag szavalt s utána Kovács Sándor szatmárcsekei KIE vezető felolvasott. Ezt követte Szücs Béla szatmárcsekei ifjú szavazata és Török Gusztáv felolvasása. Ezt ismét Török János szavazata (e két utóbbi Milotáról) és Kocsis Károly (Kispalád) előadása. Végül *Orosz Kálmán* érettségizett tanuló szavalt saját verseiből.

A műsor utolsó száma a lelkipásztor zárószava volt, melyben megköszönte a közel és távolból összerosogott ifjúságnak a fáradságait, akik e nagy munkaidőben is leküzdve mindent, eljöttek, hogy a távolban is foglalkozzanak a lelkiekkel.

A konferenciai műsor bevégezése után az ifjúság még külön bent maradt a templomban, ahol külön beszédet intéztek még az ifjúsághoz Szücs Béla, Márton István. Végül *Kovács Jenő* milotai lelkipásztor intézett hozzájuk buzdító beszédet.

Istennek áldása legyen továbbra is ezen és minden ilyenirányú munkán, töltsé ki az ő Szentlelkét úgy a tanítókra, mint a tanítványokra.

Tiszacséce. *Orosz Kálmán*, lelkipásztor.

A kocsordi belmissziói kör július 31-én Szatmárökörítőn konferenciát tartott. A délelőtti istentiszteleten Kósa Zsigmond győrteleki lelkész, egyházmegyei tanácsbíró prédikált. Szólót énekelt Varga Ferenc porcsalmai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró. 1/2 órákor a szatmárökörítői egyház történetét és egyházépítő munkáit ismertette Csépe Béla helybeli lelkész. Délben közebédet adott a szatmárökörítői egyház. Délután 2 órákor presbitéri konferencia volt, melyen Bibliát olvasott és előimát mondott Csépe Béla. Megnyitó beszédet mondott Németh Jenő szatmárökörítői főgondnok, világi elnök. A presbitérium multjáról előadást tartott Kocsis János szamoskéri lelkész. A jelen presbitériumról beszélt Sárosi Károly kocsordi lelkész, egyházmegyei belmissziói előadó. Szavalt Kiss Menyhért szatmárökörítői presbiter. Miben látom én a presbiter feladatát címmel Dr. Németh Béla szatmárökörítői presbiter beszélt. A konferenciát bezárta Kósa Zsigmond egyházi elnök. Utóimát mondott Hajdú Károly tyukodi lelkész.

Jelen számunkhoz postalízetési lapot mellékelünk. Kérjük előfizetőinket, hogy tartozásaikat a esatolt befizetési lap felhasználásával rendezni szíveskedjenek.

G Y Á S Z R O V A T

Medgyasszay Vincéné,

Alsószöllősi Szánthó Júlia a Medgyasszay Vince dunántúli református püspök felesége áldásos életének hatvanötödik, boldog házasságának negyvenkettedik évében Budapesten, augusztus hó 6-án este 8 órákor kínos szenvedés után csendesen elhunyt.

Temetése augusztus hó 9-én délután 4 órákor volt, az Istenben boldogult végső kívánsága szerint Balatonkenesén, a halottas házból.

Szouesek József püspök,

a csehszlovákiai cseh-morva testvérek református egyháza zsinatának lelkészelnöke meghalt. Utóda az elnöki székben Nagy Kamil, az eddigi helyettes elnök lett.

Balogh Sándor

nyug. vámosatyai református lelkipásztor, a beregi egyházmegye tiszteletbeli tanácsbírája, volt törvényhatósági és közigazgatási bizottság tag életének 80., boldog házasságának 48. és lelkipásztorkodásának 48. évében, folyó év július hó 6-án, Vámosatyában elhunyt. Benna a beregi egyházmegye lelkészi karának őszinte tisztelettől és szeretettől körülvett nesztorja távozott el.

Dékán Babuka,

a Dékán Elek gulácsi lelkipásztor forrón szeretett kisleánya hároméves korában, folyó év július hó 16-án elhunyt.

Özv. Szabó Sándorné

született Végh Sarolta, Szabó Sándor, volt türkevei lelkipásztor özvegye, életének 71., özvegységének 25. évében Türkevén, 1938 július 15-én délután 4 órákor elhunyt. A megboldogult, Végh Sándor, Türkeve egykori kiváló lelkipásztorának leánya volt. Négy gyermeke, köztük Bán István kunhegyesi lelkipásztor felesége s Szabó Rózsa kunhegyesi református tanítónő, azonkívül kiterjedt rokonság gyászolják.

litteráti Végh József

érmihályfalvai nyugalmazott esperes lelkész, egyházának félévszázadon át hűségesen sáfárkodó lelkipásztora, rövid szenvedés után életének 78. évében augusztus 11-én nemes lelkét visszaadta Teremtőjének. 14-én, vasárnap temették el Érmihályfalván, az ottani temetőben levő családi sírboltba.

Erdei Lajos.

A bojti református egyház 32. éven át volt kántortanítója: Erdei Lajos ny. kántortanító, életének 57. évében, 1938 július 21-én Bojton elhunyt. A megboldogult kántortanító 32 éven át végezte hűséggel munkáját. Temetése július 23-án ment végbe Bojton, a református templomban, melyen a község lakossága impozáns számban vett részt s búcsúzott el a volt kiváló tanítótól. A gyászszertartást a megboldogult egykori tanítványa, ma a gyülekezet lelkipásztora: Csávás Sándor lelkész végezte, aki megható beszédben állított emléket a hűséges tanítónak.

Soós József

kisújszállási ny. gimnáziumi igazgató életének 71., nyugalombavonulásának 10. évében 1938 augusztus 10-én elhunyt. 38 évi tanári munkásságából 35 évet töltött a Kisújszállási református Horthy-gimnáziumban, melynek 10 éven át igazgatója is volt. Itteni működésé-

nek kezdő időszaka egybeesik az intézetnek főgimnáziummá történt átalakulásával. Hogy az iskola az új kezdetnek a teherpróbáját oly biztosan kiállotta, s a jövő fejlődés alapját lerakta, abban nagy része volt az Ő erőtől duzzadó, mindig aktivitásban élő emberi és tanári egyéniségének. A világháború befejeztével elkövetkező zavaros időkben pedig az Ő böles és biztoskezű vezetése és igazgatása segítette át az intézetet a nevelés- és oktatásügy eszményeit és értékeit is próbára tevő válságokon. Temetése 1938 augusztus 12-én d. u. 4 órakor volt a Széchenyi-utca 31. sz. alatti gyászházból. — A tisztelet, a hála és szeretet őrzi emlékét.

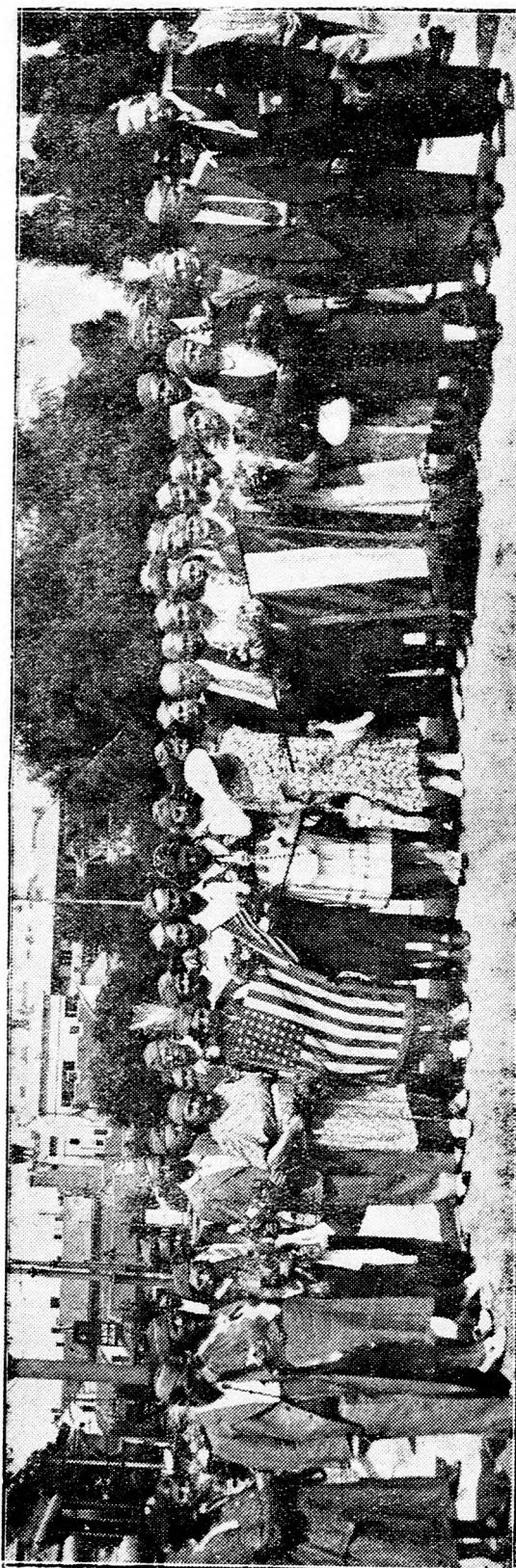
Nagy Miklós tornyospálcai lelkipásztor július hó 11-én meghalt.
Legyen áldott emlékük!

K Ü L Ö N F É L É K

Amerikai magyarok Debrecenben. A magyarok világkongresszusára az amerikai magyarok nagyobb számmal érkeztek hazá Magyarországra. Az amerikai magyar lapok lelkes propagandát fejtettek ki ennek sikere érdekében. Tanulmányi versenyt rendeztek, melynek eredményét az amerikai „Református Ujság” a következő szövegű tudósítással közölte: „*Új nemzedékünk igazi követei.* Örömmel jelentjük, hogy annak a tanulmányi versenypályázatnak kapcsán — amit Egyesületünk a Magyarok Világkongresszusa, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium, valamint a debreceni Nyári Egyetem szíves segítségével meghirdetett — az előírt vizsgálatokat kerületenként lefolytattuk s annak eredményeként a vizsgálóbizottságok a következő versenyzőket jelentették ki nyerteseknek: New-yorki körzet: *Kiss E. Géza* (Alpha, N. J.), Pittsburgi körzet: *Gaál Adél* (Duquesne, Pa.) Chicagói körzet: *Kaponya Pál* (Milwaukee, Wise.), Detroiti körzet: *Rajczy Irén* (Detroit, Mich.), Clevelandi körzet: *Dula Irén* (Cleveland, Ohio), Református árvaház: *Erdey Ferenc* (Ligonier, Pa.). A nyertesek ingyenes magyarországi tanulmányutal kapnak jutalmul a magyar nyelv, történelem, földrajz és irodalom-történelemben tanúsított előmenetelük alapján. Július 14-én indulnak a North German Lloyd „Deutschland” nevű hajóján Magyarországra, ahol megtekintik az ország nevezetességeit és résztvesznek a Nyári Egyetem tanfolyamain. Kivülök még számos ifjú is csatlakozik a tanulmányutalok csoportjához. Igazán méltó képviselője lesz ez a csoport annak az amerikai magyar új nemzedéknek, mely itt születve és nevelkedve is nemcsak érzésben, de nyelvben és tudásban is megtartotta magyarságát. Hisszük, hogy az első ifjúsági csoport kiválasztásával és szülőföldünkre küldésével nagy szolgálatot tesz Egyesületünk a magyar ügynek és megindított egy olyan folyamatot, mely egészséges eredményt rövidesen éreztetni fogja itteni közéletünkben is. Tisztelettel: Az *Amerikai Magyar Református Egyesület Vezértülete.*” Meg is érkeztek az ifjak Debrecenbe és fogadtatásuk a legnagyobb szeretettel történt.

Az amerikai magyarok Verhovay-csoportja pedig aug. 6-án, szombaton érkezett meg Debrecenbe. A Verhovay Segélyegylet tagjai, ötvenen jöttek el hozzánk, hogy megismerjék azt a magyar Hazát, ahonnan évtizedekkel ezelőtt szüleik kivándoroltak, de amelyre nincsen nap, hogy vissza ne gondolnának. Szerdán reggel lépték át Hegyeshalomnál a magyar határt, azóta Budapesten tartózkodtak, szombaton pedig lerándultak Debrecenbe, majd vasárnap délben kitutaztak a Hortobágyra.

Daragó József, a Verhovay Segélyegylet elnökének és Ari Béla a Segélyegylet második generációja igazgatójának vezetésével szombaton délben érkeztek meg Debrecenbe, ötvenen az amerikai magyarok, akik egyenlő létszámban vannak első és második generációból. Az állomáson megható ünnepélyességgel fogadta őket a város, a református egyház és Debrecen társadalma. Megjelent a fogadtatásukra Zöld József polgármesterhelyettes, Molnár Ferenc lelkipásztor és igen sokan a város élőkölő társadalmának tagjai közül.

Amerikai magyarok érkezése Debrecenbe.

Ott voltak az előbbi csoporttal érkezett amerikai magyarok is, akik ismerőseiket és barátaitak köszöntötték az érkezésükben.

A vendégek egyesületi egyensapkában, magyar és amerikai lobogókkal érkeztek meg, s amint bevonultak az elsőosztályú váróterembe, a közönség lelkes éljenzessel köszöntötte őket. Majd Zöld József polgármesterhelyettes, Debrecen város és annak közönsége nevében köszöntötte az amerikai magyarokat:

„A város minden polgárának nevében őszinte szeretettel és ragaszkodással köszöntöm önöket — mondotta a polgármesterhelyettes. Nagy szeretettel várja önöket a város apraja-nagyja, a Nagyerdő és délibáos Hortobágy. Egy az óhajításunk. Itt tartózkodásuk alatt gyarapodjanak mélyes magyar érzésükben és soha ne felejtssék el bennünket. Az Isten hozta, az Isten vezérelje minden lépésüket.”

Zúgó tetszésnyilvánítás kísérte a polgármesterhelyettes üdvözlő szavait, majd utána Molnár Ferenc lelkipásztor, a debreceni református egyház üdvözlését tolmácsolta:

„Semmi sem a régi, minden megváltozott, semmi nem az, ami volt, más lett minden!”

Keresitek a régi szép Magyarországot, s találtok egy megesonkított, letiport hazát. Keresitek a régi egyszerű Debrecen, s helyette találtok egy szép, kulturált, modern várost. Keresitek a gondtalan magyar életet, s találtok egy gondtól terhelt, küzdő magyarságot. Nem találjátok a régi közömbös hideg szívet, mely a ti atyáitokat el tudta bocsájtani a messze idegenbe, hanem ehelyett találtok egy melegen érző szerető szívet, amelyet szoros kapcsok fűznek egymáshoz. Ezzel a gondolattal köszöntöttek benneteket a debreceni református anyaszentegyház nevében. Az Isten vezesse a ti lépteiteket itt és a messi hazátokban.”

A debreceni Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége nevében Kovássy Kálmán elnök üdvözölte ezúton a vendégeket:

„A mai modern technika minden akadályt legyőz. Ma nincs távolság. A tengerentúlról könnyen el lehet jönni vízen vagy levegőn keresztül. De van egy harmadik: a szeretet útja, amely a messze idegenben lakó testvéreinket ide hozza mihozzánk, kik szívünkben meleg szerető otthonra találnak. Hálásan köszönjük, hogy eljöttetek és mikor gyönyörködni fogtok a magyar pusztá tengerének csalóka délibábjában, emlékezzetek ránk, s segítsétek abban, hogy a jobb jövő reménye ne csak egy ilyen fel-fellobbanó és tovatűnő délibáb legyen, hanem jöjjön el Magyarország feltámadása, amit mi hiszünk és amiért imádkozunk.”

Elesukló hangon, könnyes szemmel fejezte be Kovássy Kálmán üdvözlő szavait, ami látható mély megindultságot keltett a vendég amerikai testvérek lelkében.

Daragó József, a Verhovay Segélyegylet elnöke, a most érkezett csoport vezetője válaszolt megindult hangon az üdvözlésekre.

„A Verhovay Magyar Egyesület negyven ezer tagja közül csak néhányan jöhettünk el. Ez az egyesület a magyar érzésben éli át életét. Mi Magyarországot el sem tudjuk képzelni másképp, mint volt. Éppen ez fáj és ezért jöttünk el, hogy barátságos igyekezettel megmutassuk, hogy egyek vagyunk az irthoni magyar testvérekkel.”

Harsogó éljenzést kísérte a magyar érzéstől átítatott szavakat, majd utána a MANSz-hölgyek minden érkező vendégnek külön-külön kis magyaros virágcsokrot nyújtottak át. Az ünnepélyes fogadtatás után a vendégek külön villamoson az Arany Bikába vonultak, ahol megszállottak. Délután csoportosan tekintették meg a város nevezetességeit, este pedig résztvettek a város által tiszteletükre rendezett banketten a ragyerdői fürdő terraszán.

Az amerikai magyar vendégek teljes számban jelentek meg az ünnepi estén. A város társadalmának meghívott előkelőségei között ott voltak losonci Lossonezy István főispán és felesége, Zöld József polgármesterhelyettes, Rásó István alispán és felesége, Milleker Rezső egyetemi professzor, a Nyári Egyetem igazgatója és felesége, Soó Rezső egyetemi professzor és felesége, Bacsó Jenőné, Kovássy Kálmáné, Megai-Meissner Károlyné, dr. Veress Géza városi tanácsnok és felesége, Reke Gusztáv főügyész és felesége, U. Sallay Lajosné és még sokan mások is.

A banketten az első pohárköszöntőt Zöld József polgármesterhelyettes mondta, aki a város nevében köszöntötte a vendégeket.

„Mikor önöket látom, a magyar nemzet ezeréves fája jut eszembe. Micsoda isteni erő van abban, hogy a magyarság ezeréves tőkéje az óceánon túl is tudja szellemi táplálékkal

éltetni magyarjait. Tudom, hogy sok bajjal, gonddal kell megküzdeni önöknek, hogy magyarságukat megtarthassák. Az áldozat mélyen meghat bennünket s az egész magyarság nevében mélyes bizalommal köszöntöm önöket és arra kérem a jó Istent, hogy ne csak a második, hanem a harmadik és többi generációk is érezzék azt a nemzethűséget, amelyet most az önök szeméből kiolvassunk.”

A helyettespolgármester szavai után Daragó József, a Verhovay Segélyegylet elnöke válaszolt a polgármesterhelyettes köszöntésére.

A délelőtti fogadtatás kedves emlékeiről beszélt bevezetőül, majd így folytatta beszédét:

„Nem sirni jöttünk mi ide haza, hanem azért, mert reászorít bennünket a magyar haza. Megéreztek mi ott amerikai magyarok, hogy itt szükség van mireánk. A világháború után úgy állt a helyzet, hogy olyan nemzetségek vagyunk tagjai, akikre azt lehet mondani, hogy segíts magadon, az Isten is megsegít. Megéreztek, hogy a mi nemzetségünknek olyan a helyzete, mint a kapanyél-ékné, erre is szorítják, arra is, de ha meglazul, ismét ütnek a fejére. Mi megéreztek, hogy mi a magyar sors. Ez is magyar sors, mint a mohi pusztá, mint Mohács szemfedője és Trianon koporsója. Ekkor feltoladott a kérdés, hogy miért a küzdelem, hogy éljen a nemzet, mikor a boldogság sugaraiból alig esik rá egy-egy fény. Mi rájöttünk, saját lelkünk vezetett rá, hogy mikor a tiszavirág három évig fejlődik, hogy csak egy napon éljen, miért ne volna egy nemzetnek kötelessége ragaszkodni ahhoz, hogy éljen.

En, a Verhovay Segélyegylet legelső számadó eselédje mondom önöknek, hogy mi tudjuk, mit jelent az, valamit teremteni. Olyan lapos vándortarisznyája egy nemzetnek sem volt, mint nekünk. Megfogtuk egymás kezét, nemzetiségi alakulatokba tömörültünk és most van négy nemzetiségi alapon álló, 87 ezer főt számláló magyar egyesületünk.”

Majd beszédét a Verhovay negyven ezer magyar nevében hálás köszönettel fejezte be, nagy tetszés mellett Daragó József elnök.

A harmadik pohárköszöntőt Ari Albert, a második generáció igazgatója mondotta, aki beszédében hitet tett amellett, hogy a második amerikai generáció is tudja a magyar hazával szemben fennálló kötelességét és mindent megtesz, hogy a magyar ügyet, a magyar igazságot tőle telhetőleg előmozdítsa, csak tartson össze a magyar és amikor elhangzik a hívó szó, az amerikai magyarok második generációja nem várat magára.

A lelkes hangulatban elhangzott beszédek után a jelen voltak még sokáig maradtak együtt.

„Híveink tájékozása egyházi életünk kérdéseiről.”
Nagyon érdekes és életrevaló hírt olvasunk a szerb megszállt területen élő magyar református testvéreink egyházi lapjából, a „Magvető”-ből. Agoston Sándor püspök, kit Isten gazdag élelátással áldott meg, arról intézkedik, hogy a lelkipásztorok tartásuk kötelességüknek a hívek tájékozását az egyházi élet különböző kérdéseiről. A püspök ugyanis azt tapasztalta, hogy még a legjobb egyháztagok is tájékozatlanok az egyház ügyeivel szemben: vonatkozik ez sokszor hitéleti kérdésekre; de még többször az egyház szervezete, egységére, fegyelmére, összetartozásására. A gyakorlati megoldás tehát a messzetekintő, bölcseszívű püspök szerint az legyen, hogy a lelkipásztorok egyházi gyűlésekről hazatérve, mondják el tapasztalataikat a gyülekezet előtt, pl. vallásos-est vagy szeretetvendégség keretében. Túlságba menni nem szabad: két-három gyűlésről vagy konferenciáról egyszerre adassék beszámoló. Lehetnek olyan témák (pl. egyházkormányzati vagy bírósági ügyek), amelyekről csak a presbitérium előtt szóljon a lelkipásztor. Ugyancsak a presbitéri gyűléseken, még a legegyszerűbb intézkedéseknél is (pl. adóügy, névjegyzék-összeállítás), úgymond: ismertessük meg presbitereinket az illető kérdés jelentőségével, bibliai és lelki vonatkozásaival... Áldott intézkedések: bárcsak hasonlókat látnánk idehaza is, az élet és fejlődés szent jelét! (U. S.)

Sörös Béla dunáninneni püspök. A Balogh Elemér halálával megüresedett szlovenszói dunamelléki püspöki székbe az ottani presbitériumok többségének bizalma Sörös Béla losonci lelkipásztor s theologiai igazgatót ültette az új püspököt meleg szeretettel köszöntjük új és felelősségteljes örhelyén. Tudjuk, hogy nem érdemtelennül került eme legmagasabb méltóságba. A nagy világégés után soha meg nem alkuvo hűséggel és bátorsággal hirdette ottani magyarságunknak és anyaszentegyházunknak az élethez való szent jogait. Amíg mások töprengtek, kétségbeestek és tehetet-

lenül nézték a sok-sok megpróbáltatást, addig Sörös Béla munkához látott. Áldozatos életével megmutatta, hogy a veszedelem idején nem a hiábavaló jajveszékeltésnek, hanem az azonnali mentő-munkának van csak helye.

A református összefogás gondolata püspökké történt megválasztása által hatalmasan megerősödött. Megválasztásával a legméltóbb férfiút érte a megtiszteltetés. Kérjük, hogy az örökkévaló Isten adjon Sörös Bélának hosszú, boldog életet, erőt s egészséget.

Az új püspök Dunántúl szülötte, 1877-ben született a zalamegyei Nemespécseken, ahol atyja lelkipásztor volt. Theológiai tanulmányait több főiskolán végezte. Külföldi tanulmányai után Budapesten szolgált, ahol tevékeny részt vett a belmissziói munkában. Mint tudós is kimutatta rátermettségét a theológiai tudományokkal való foglalkozásban. Budapestről került Losonca lelkipásztornak, hol a háború után szívós kitartással munkálkodott a theológiai szeminárium létrehozásában és fenntartásában. A felvidéki református egyház munkásai közül tehát oly kiválóságot köszönhetünk az új püspökben, akinek eredményes munkája felé a legnagyobb reménységgel tekinthetünk.

Beiktatása augusztus 18-án d. e. 9 órakor lesz Komáromban, a Kollégium nagytermében tartandó egyházkerületi közgyűlés keretében.

Szent Györgyi Albert, a szegedi egyetem Nobel-díjas professzora, a párisi Sorbonne-egyetem díszdoktora lett.

Vitéz Dr. Bessenyei Lajos tankerületi főigazgató nyugalmába vonult. Nagy sajnálattal vettük az erről szóló hírt tudomásul, mert vitéz Dr. Bessenyei Lajos tankerületi főigazgatói állásában sokat fáradt egyházi érdekeink védelmében. Kitartással és hűséggel szolgált, puritán becsületesség jellemezte egész pályafutását. Tanúgyünkre nézve igen nagy veszteség, hogy többé nem áll őrt a legnagyobb tanügyi kerület élén, de egyházunkra nézve nagy nyereség, hogy a nyugalombavonulás idejét teljes testi és lelki energiával érte meg s hisszük, hogy amikor most mentesül főigazgatói kötelességétől, igaz református gondolkodásával fogja egyházának javát tovább munkálni.

Új tankerületi főigazgató. Vitéz Dr. Bessenyei Lajos nyugalmabavonulásával a kultuszminisztérium az ő helyébe **Dr. Kiss József**, volt budapesti tanítónőképző-intézet főigazgatót nevezte ki. Az új főigazgató református egyházunknak hű tagja: mint erettségű kormányképviselő már működött Debrecenben.

Dr. Ferenczy Károlyt, a nyíregyházi tanítónőképző-intézet (Kálvineum) igazgatóját az egyházkerületi közgyűlés 1954—1937. sz. határozata alapján az egyházi főhatóság egyházkerületi missziói lelkésszé 1938. évi július 1-i hatállyal kinevezte.

Porzolt István okleveles lelkész és közpiskolai tanárt a Kálvineum igazgatótanácsa a nyíregyházi tanítónőképző-intézet (Kálvineum) igazgatásával 1938 július 1-i hatállyal megbízta.

Tanügyi kitérítések és kinevezések. A Kormányzó a kultuszminiszter előterjesztésére a debreceni állami Fazekas Mihály-gimnázium eddig megbízott igazgatóját, Úr Márton, aki református növendékeink vallásos nevelésére a legnagyobb gondot fordítja, igazgatóvá kinevezte. Péterffy László, a Dóczy-leánygimnázium helyettes igazgatója gimnáziumi igazgatói címet, vitéz Csánky Adorjáné Csernány Janka és Májerszkyne Bunyitay Klára, a Dóczy-intézet tanára, polgári iskolai igazgatói címet nyertek.

Bodor Lajos Béla kisújszállási református elemi népiskolai igazgatójának nyugalmabavonulása alkalmából, a népoktatás terén hosszú időn át kifejtett buzgó és eredményes működéséért a magyar királyi vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr elismerését fejezte ki.

Lelkészi jubileum. Bensőséges szeretettel meleg ünnepségekben részesítették a várad-olaszói parókiális kör hívei lelkipásztorukat: Csernák Béla egyházker. főjegyzőt nagyváradi lelkészi szolgálatának húszéves fordulója alkalmából.

Szüle Miklós nyíregyházi vallásoktató-lelkészt a vitéz Paál Dénes esperes elhalálzásával megüresedett református honvédségi lelkészi helyre próbaszolgálatra hívták be.

Veresegyházi László segédlelkészt a püspökhelyettes úr szolgálatáért Hajdúhadházra, **Cserhalmi István** Toronyospálcára, **Böör Józsefet** Törökszentmiklóásra rendelte ki.

S. Hegedűs Lajos öcsödi lelkipásztort a nyugdíjintézetű bizottság 1938 július 1-től nyugalomba helyezte.

Colijn debreceni látogatása. Hollandia református miniszterelnöke, Dr. Colijn, ötszáz hollandi presbiter kíséreté-

ben vesz részt a debreceni Kollégium négy százéves jubileumi ünnepségén. A nevezett miniszterelnök már egy alkalommal járt Magyarországon, midőn résztvett a budapesti Juliánna-iskola felavatásán. A holland lapok e mostani látogatás terével kapcsolatban megemlékeznek arról a sokszázados kapcsolatról, amely a holland és a magyar kálvinizmust összefűzi egymással. A XVII. század óta magyar református theológusok állandóan látogatták a holland egyetemeket és a holland református theologia áldott megújító hatást gyakorolt mindig a magyar református egyházi életre.

Őszi egyházkerületi közgyűlésünk idejét az Elnökség október 3-ra tűzte ki. Ekkor történik a megválasztott püspök beiktatása. Utána a közgyűlés egész nap tárgyal. Ezzel a közgyűléssel kapcsolatban bírósági ülés nem lesz.

A Református Lelkésznék Országos Szövetsége az ORLE konferenciájával kapcsolatban évi közgyűlést és összejövetelt tart augusztus 24-én d. u. 14 órakor Debrecenben, a református gimnázium dísztermében, melyre úgy tagjait, mint minden érdeklődő lelkésznét szeretettel meghív. Elnöki megnyitót mond: Dr. Ravasz Lászlóné. Évi munkáikról beszámolnak a főtitkár, pénztáros, szerkesztő és gyorssegélyalap. Utána megbeszéléseket folytatnak a következő címen az alábbi lelkésznék bevezetésében: Czeglédy Sándorné: A házi istentisztelet áldásai. Mit tehetünk ezekért, Dr. Vass Vincéné: A városi leányegyesületi munkákon keresztül hogyan szolgálhatjuk a református és magyar jövődőt? (Feleségképző-akadémia, tanyamisszió.) Arany Dénesné: Falusi leányok közötti munkákkal hogyan nevelhetjük református magyar népünket s hogyan küzdhetünk az egyke ellen? Jelentkezni lehet az ORLE irodájában felárú vasúti jegyért, szállás és ellátásért a teljes konferenciára 10 P. egy napra 5 P-ért.

A Debreceni Nyári Egyetem augusztus 1-én tartotta XII. tanfolyamának megnyitó ünnepélyét. A tanfolyamot Dr. gróf Teleki Pál vallás- és közoktatásügyi miniszter úr személyesen nyitotta meg.

A Kollégiumi Nagykönyvtár újabb vásárlásai. Dr. Varga Zsigmond könyvtárigazgató legutóbbi budapesti útja alkalmával a Könyvtár részére a következő vásárlásokat eszközölte: 1. Kossuth Lajos 1861 július 2-án kelt eredeti, sajátkezű 7 1/2 oldalas levele, 2. Négy darab szabadságharc-korabeli kép, 3. Egy 1647-i eredeti vízfestmény IV. Ferdinándról, 4. II. Fülöp spanyol királynak — ki egyúttal Magyarország királyának is címezte magát — 2 drb adományszórási levele, 3 drb csodaszép lapnagyságú miniatűrrel, 5. Keeskenet és Miskolc városok szükségpénzei a világháború és kommunizmus idejéből. Ezekkel a beszerzésekkel a Kollégiumi Könyvtár anyaga nagyon becses darabokkal gazdagodott.

Bod József értarcsai, később bályoki (1830—1875) lelkész oklevelét debreceni rokonai a Kollégiumi Nagykönyvtárnak adományozták.

A debreceni egyetemi egyházrész állami támogatására a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr — figyelemmel arra, hogy ennek az egyházrésznek lelkésze nemcsak a Központi Egyetem körül keletkezett új városrész református lakosságának felkigondozását fogja ellátni, hanem feladatát képezi a református vallású egyetemi ifjúság vallásalkölsi nevelése is — az 1939—40. költségvetési évtől kezdve évi 4800 P állami támogatást helyezett kilátásba.

A nyíregyházi tanyai református lelkészi állás szervezését a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr kongrua szempontjából indokoltan elismerte s a lelkészi állás részére évi 1088 pengő kongruát engedélyezett.

A debreceni református Dóczy-polgári leányiskola két-éves továbbképző-tanfolyamának második évét megnyitotta. Az első évre csak a középiskola IV. osztályát végzett növendékek vehetők fel.

Református nap a Felvidéken. A farkasdi református gyülekezet a Szlovákiai Református Egyházkerület Elnökségének jóváhagyásával Farkasdön augusztus 28—29. napjain Sörös Béla püspök elnöklelte alatt református napot rendez. A Református Nap résztvevői a farkasdi gyülekezetnek lesznek szívesen és testvéri szeretettel látott vendégei.

Iratterjesztőkről az Egyetemes Konvent szabályrendeletet alkotott. Iratterjesztőnek lehetőséggel olyan református férfit kell alkalmazni, aki a debreceni diakonusképző-intézetből vég bizonyítványt nyert, így kellő ismerettel és lelki képzettséggel rendelkezik.

Templom-jubileum. Torontályvási helyen a százéves templomot a gyülekezet restauráltatta s új orgonát építtetett. A százéves jubileumi ünnepség aug. 13—14-én lesz. Áldáskívánásunk szálljon feléjük a távolból.

Álláshoz jutnak a komolyan dolgozni akaró állás nélküli magyar polgártársaink, ha kellő időben jelentkeznek az alábbi címmel. Ugyanis a közelmúltban alakult meg az ország egyik legnagyobb vállalata: az „Országos Magyar Körforgalmi Termelő és Értékesítő Szövetkezet, Budapest, Teréz körút 30. II., 31. alatt. Ez a szövetkezet állandó fizetési tisztviselőket, körzeti képviselőket vesz fel. Anyagi garanciával rendelkező ügyészt (ügyvédet) is alkalmaz fizetéssel a szövetkezet.

A kereszténység legújabb világstatisztikája. A legújabb világstatisztika szerint a föld összes lakosai közül több mint hétszázmillió a keresztény. Összesen van a világon 340 millió római katolikus, 125 millió görög keleti és 235 millió protestáns keresztény. Ezek kontinensek szerint következőképpen oszlanak meg:

Római katolikusok Európában 200 millió, Dél-Amerikában 60 millió, Észak-Amerikában 42 millió, Ausztriában 10 millió, Ázsiában 9 millió, Afrikában 7 millió.

A keleti orthodox kereszténység a következőképpen oszlik meg: Európában 110 millió, Ázsiában 8 millió, Afrikában 5 millió, Amerikában 1 és fél millió.

A protestánsok kontinensek szerint a következőképpen oszlanak meg: Európában 120 millió, Észak-Amerikában 100 millió, Ázsiában 7 millió, Ausztráliában 6 millió, Dél-Amerikában 1 millió, Afrikában 4 millió.

Belgiumban 1000—1500 magyar protestáns él, akik Brüsselben rendes istentiszteletet tartanak.

A Bibliát teljes egészében lefordította Dr. Bettelheim Bernát János hittérítő magyar orvos fordította le japán nyelvre ezeltől 75 évvel. Bettelheim nemcsak a kereszténység de az egész fehér faj érdekében felbecsülhetetlen munkát végzett a Távol-Kelet leghatalmasabb birodalmában: Japánban, olyan időben, amikor európai csak életveszély között időzhetett az országban és hozzá még új tanokat is hirdetett.

A Biblia 1937-ben megjelent a mai török nyelven Dr. MacCallum új fordításában. A Talasban levő missziói iskolában a török kormány 50 falusi fiút taníttat államköltségen, hogy kereskedőknek képezzék ki őket a keresztény misszionáriusok. Az Amerikai Missziói Bizottságnak Törökországban öt iskolája, egy kórháza, három klinikája és egy könyvkiadóvállalata van.

Biblia a körutakon. Párizsban a bibliaterjesztő társaságok az utcákon is árusítják a Bibliát. A hozzánk érkezett adat szerint az utóbbi években több, mint tízezer Bibliát adtak el így a francia főváros nagy körútjain. Ritkán történt meg, hogy a járókelők ellenséges, vagy gúnyos kijelentéseket tettek volna az utcai bibliaárusítás miatt. Sokan éppen ellenkezőleg, igyekeznek kifejezést adni tiszteletüknek és elismerésüknek.

Beszéltő Bibliák vannak forgalomban Angliában és Hollandiában. A Biblia szövege grammofoon-lemezekre van téve s úgy családok, mint közösségek nagy hasznát veszik. Különösen hasznát veszik a beszéltő Bibliának a vakok.

HIVATALOS ÉRTESETÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3598—1938. szám.

KÖRLEVÉL

az I. osztályba felvehető tanulók koráról.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 110.800—1938. IX. ü. o. sz. alatt valamennyi tankerületi kir. főgazgató úrhoz az alábbi rendeletet intézte:

„Az elemi népiskolák I. osztályába felvehető tanulók korának megállapítása tárgyában hivatali elődörmök 32.001-1934. V. a. 1. számú rendelete akként rendelkezik, hogy az elemi népiskola I. osztályába csak oly tanuló vehető fel, aki 6. életévét a felvétel éve szeptember havának 15. napjáig betöltötte.

Mindamellett több esetben előfordult, hogy tévedésből, elnézésből vagy egyéb okból oly tanulók is felvételtek az elemi népiskola I. osztályába, akik 6. életévüket csak a felvétel éve szeptember havának 5. napja után töltötték be. Ennek további következménye az volt, hogy ily tanulók az elemi iskola IV. osztályának sikeres elvégzéséről kiállított bizonyítvány alapján gimnáziumba való felvételre jelentkeztek oly időpontban, amikor 10. életévüket még nem töltötték be és felvételük az 1934. évi XI. tc. 26. §-a, illetőleg az 1938. évi XIII. tc. 57. §-a alapján megtagadott azon az alapon, hogy a kért felvétel időpontjában 10. életévüket még nem töltötték volt be.

Ilyen esetekben a fennálló szabályokhoz való merev ragaszkodás gyakran méltánytalanul sújtaná azt a tanulót, aki az elemi népiskola IV. osztályának sikeres elvégzésével értelmi fejlettségéről megfelelő módon bizonyosságot tett és testi fejlettsége alapján is alkalmas a gimnáziumi tanulmányok folytatására. Az ily tanulóknál a felvétel megtagadása egyúttal a nevelés szükségszerű egyenletes menetének káros megzavarásával is járna.

Ezeknek a méltánytalan következményeknek elkerülése végett hajlandó vagyok kivételes esetekben és egyéni elbírálás alapján, az ily tanulóknak a gimnázium I. osztályába való felvételét megengedni, de csak abban az esetben, ha a folyamodó tanuló 10. életévét a kért felvétel évének december 31. napjáig betölti. Az ilyen kérelem indokolt-sága felől az illetékes tankerületi kir. főgazgató a fent említett szempontok figyelembevételével, lehetőleg a növénydek személyes jelentkezése alapján tesz javaslatot: az engedély megadását kizárólag magamnak tartom fenn.

Megjegyzem, hogy ez a rendelet nem mentesíti az elemi népiskolai felvétel körül szabálytalanul eljáró közvegeket eljárásuk következményeitől.

Budapest, 1938. évi július hó 30-án

gróf Teleki Pál Dr., s. k.”

Erről az érdekelte iskolákat tudomásulvétel és megfelelő eljárás végett értesítem.

Debrecen, 1938. augusztus 8.

Uray Sándor,
püspök.

Pályázati hirdetések

Abádszalók-Abád református egyháztanácsa pályázatot hirdet elhalálozás folytán megüresedett *kántortanítói és tanítónői* állásokra. Választás miniszteri és egyházi hatóságok rendeleteinek betartásával történik. Pályázati határidő augusztus 25. Állás szeptember 1-én foglalandó el. Szabályszerűen felszerelt kérvények válaszbeléggel mellékelésével a Református Iskolaszék, Abádszalók címre küldendők.

Kántortanítói állásra pályázhatnak okleveles kántortanítók. Fizetés törvényszerű: 9 értékegység, államsegély, lakás természetben. Kötelesség: kijelölt osztály, ill. osztályok vezetése, kántori teendők végzése, lelkész ak. dályoztatása esetén helyettesítése, énekkar vezetése, minden belmissziói munkában segédkezés. Választás miniszteri jóváhagyás esetén válik jogerőssé. Amennyiben az állásra helyi pályázó választatnék meg, az esetben annak megüresedett állására történik a választás. Változás kötelességeknél: kántor helyettesítése, javadalomban: 5 értékegység vagy 10%. Sem a javadalom többi részénél, sem a kötelességeknél, vagy a pályázat többi feltételénél változás nincs.

Tanítónői állásra pályázhatnak okleveles tanítónők. Fizetés törvényszerű: 9 értékegység, államsegély, lakás természetben. Kötelesség: kijelölt osztály, ill. osztályok vezetése, minden belmissziói munkában segédkezés. Választás miniszteri jóváhagyás esetén válik jogerőssé. Amennyiben az állásra helyi tanítónő pályázó választatnék meg, az esetben annak megüresedett állására történik sorválasztás, s a sorválasztás útján megüresedett állásra érvényesek a pályázatok. A sorválasztás útján megüresedett állásra csak okleveles *férjtanítók* pályázhatnak. Kötelesség: kijelölt osztály, ill. osztályok vezetése, kántor és lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés, minden belmissziói munkában segédkezés. Javadalom: 10% és államsegély, természetbeni lakás.

Benk (Szaboles) református egyháza végelbánás alatt levő *kántortanítói* állására pályázatot hirdet. Javadalom 23 értékegység, megfelelő államsegély. Földek három évre felesbe. Kötelesség törvényszerű. Beruházásra megválasztottat 30 P terheli. Pályázat augusztus 21-ig. Felszerelt kérvények lelkészi hivatalnak küldendők. Bármilyen korteskedés kizárási ok. Választás VK Miniszter úr 1614—1938. eln. számon legrövidebb időn belül beigért döntésétől feltételezett.

Dévaványa református egyháza pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett V. számú *férfitanítói* állásra. Pályázati határidő 1938 augusztus 21. Javadalma törvényszerinti. Lakás vagy lakbér. A választás a VK Miniszter úr jóváhagyása után válik jogerőssé. Mindenféle korteskedés, házalás, levelezés kizárási ok. A megválasztott tanító szükség esetén a kántort köteles helyettesíteni, ezért énekenben, zenében való jártasság megkívántatik. Kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe nem jöhetnek. Okmányok visszaküldésére válaszbélyeg melléklendő. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények Református Lelkészi Hivatal, Dévaványa (Szolnok megye) címre küldendők.

Az enesenesi református egyház pályázatot hirdet:

a) *kántortanítói állására*. Javadalma egyháztól 36 értékegység és államsegély. Kötelessége díjlevél szerint. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Kántorpróbán megjelenés önköltségen kötelező. Határidő augusztus 21. napjáig. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszék címére küldendők.

b) Harmadik számú *férfitanítói* állására. Javadalma egyháztól a kezdőfizetés 10%-a és államsegély. Kötelessége díjlevél szerint. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Kántorpróba önköltségen. Határidő a lap megjelenésétől számított 21 nap. Kellően felszerelt kérvények az iskolaszék címére küldendők.

Földes református presbitériuma pályázatot hirdet nyugdíjazás miatt megüresedett VII. számú *férfitanítói* állásra. Fizetés 50%-os helyi hozzájárulás, államsegély, lakás vagy lakbér. Kötelesség presbitérium által reábizott osztály vagy osztályok vezetése, belmissziói, népművelési, levente-munkákban közreműködés, lelkészt, kántort akadályoztatásuk esetén helyettesíteni, énekkartanításban segíteni. Amennyiben ezen állásra tanyasi tanító helyeztetnék be, pályázók jelezzék kérvényükben, hogy ez esetben fenntartják e pályázatukat a tanyasi tanítói állásra. Törvényszerűen, válaszbélyeggel felszerelt kérvények szeptember 7-ig küldendők be a református lelképásztori hivatalhoz. Korteskedés jelölésből kizárást von maga után. A tanyasi tanító fizetése 20% helyi hozzájárulás, államsegély, lakás.

A gyomai református egyház külterületi *segédlelkész* keres. Javadalom: 1. lakás, fűtés, világítás takarítással, belterületi segédlelkész társával közösen. 2. Havi 80 pengő készpénz az endrődi fiókegyház pénztárából. 3. Évi 19 mázsa búza útiátalány a gyomai anyaegyház pénztárából.

Kötelességei: Az Endrőd-Csejti fiókegyházak összes teendőinek lelkész rendelkezései szerint való vezetése. Külterületi vallástanítás, általában mindenmű szolgálatt végzése lelkészek utasítása szerint. Ajánlatok a gyomai református egyház lelkészi hivatalához augusztus 25-ig nyújtan-dók be. Agynemű hozatala kötelező. *Presbitérium.*

Haidúbőszörményi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a 41. sz. bodai, 42. sz. Bársony-tanyai, 43. sz. rókaháti, valamint az újonnan szervezendő 45. sz. Bársony-tanyai *férfitanítói* állásokra.

Javadalom törvényszerű illetmény, természetbeni lakás és veteményes kert használata. A 45. sz. állásnál törvényszerű illetmény, lakáspénz, veteményes kert használata nélkül.

Kötelesség: I—VI. osztályú osztatlan vegyes iskola és ismétlőiskola tanítása. Belmissziói munkában való részvétel, istentisztelet alkalmával éneklés vezetése, a szomszédos másfelekezetű iskolában a református növendékek vallásoktatása (fuvardíjat az egyház ad).

Születési anyakönyvi kivonat, oklevél, vallástani képesítő, legújabb keletű tiszti orvosi, erkölcsi, állampolgársági, katonai kötelezettség teljesítését, eddigi működést igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvények folyó év szeptember 6-án déli 12 óráig iskolaszéki elnökhöz küldendők. A javadalom az állás elfoglalásának napjától jár. Az állások az újonnan épülő iskolák megnyitáskor foglalandók el. A választás csak akkor lép hatályba, ha azt a VKM tudomásul vette és a fizetési kiegészítő államsegélyt

folyósította. Fel nem szerelt kérvények figyelembe nem jöhetnek. Válaszbélyeg melléklendő.

A hajdúhadházi református egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett II. számú *tanítónői* állásra. Javadalma: 4 kat. hold szántóföld és 2 rövid öl kemény tűzifa, mely természetbeni javadalom 12 értékegységben van felszámítva. Államsegélyt és a 40%-os helyi készpénz-javadalmat a Központi Illetményhivatal fizeti. Kötelessége a presbitérium által kijelölt osztály vagy osztályok vezetése mellett a belmissziói munkában való részvétel. Pályázati kérvények a 69.870—1933. sz. VKM-rendelet szerint felszerelve, válaszbélyeges borítékkal ellátva Molnár Zoltán református lelkész, iskolaszéki elnök címére küldendők. Pályázati határidő: augusztus 21-ig. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Hajdúnánási református egyház iskolaszéke pályázatot hirdet a nyugdíjazástól feltételezetten megüresedett X. számú *tanítói* állásra. Helyi javadalom a kezdőfizetés 13%-a és törvényszerű lakáspénz. A többi államsegély. Kötelessége: presbitérium által reábizott osztály vagy osztályok vezetése, továbbá a belmissziói munkában való részvétel. Választás a fennálló VKM-rendeletek alapján. Pályázati határidő augusztus 21. napjáig. Megválasztott állását azonnal köteles elfoglalni. Pályázati kérvények a fenti iskolaszék címére válaszbélyeggel küldendők.

A hajdúszoboszlói elemi iskolánál kettő vagy három ideiglenes helyettes *tanítóságra* augusztus 21-ig pályázhatnak várakozási idejüket kitöltött, államsegélyre jogosult okleveles tantervek. Református Iskolaszék.

A jándi református egyház pályázatot hirdet a multban helyettesítéssel betöltött II. sz. női és III. sz. *férfitanítói* állásra. Javadalom: helyi 10%, lakás vagy lakbér és államsegély. Kötelesség: iskolai és iskolán kívüli teendők végzése, helyettesítések. Gyakorlattal bírók és organisták előnyben. Szabályszerű, válaszbélyeges pályázatok augusztus 28-ig küldendők Lelkészi Hivatalnak, Jánd.

A kiskvárdai református egyház pályázatot hirdet nyugdíjazás folytán megüresedett *tanítói* állásra. Javadalma: 10% helyi hozzájárulás, a többi államsegély; kertválság címén évi 27 P 20 f.; két szobából, tágas előszobából, konyhából és egyéb mellékhelyiségekből álló modern lakás. Kötelessége a presbitérium által kijelölt osztályokban tanítani, egyháztársadalmi és belmissziói munkában, különösen az ifjúsággal való foglalkozásban a lelképásztor irányítása mellett részt venni, a kántortanító hivatalos akadályoztatása, törvényes szabadságideje vagy betegsége esetén a kántori teendőket ellátni. Pályázhatnak a törvényes követelményeknek megfelelő férfitanítók. Pályázatok okmányoltan és válaszbélyeggel ellátva szeptember 5-ig a lelkészi hivatal címére küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Minden személyes, vagy mások által közvetített pártfogáskeresés és korteskedés a jelölésből való kizárást vonja maga után.

A kötegyáni (Bihar m.) református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett III. számú *férfitanítói* állásra.

Javadalom: 33 értékegység, lakás vagy lakáspénz, államsegély.

Kötelesség: törvényes, szükség esetén lelkész és kántor helyettesítése, minden belmissziói, főképpen ifjúsági munkában segédkezés.

Amennyiben erre az állásra a mostani kántortanító nyerne áthelyezést, ugyanezen pályázati hirdetés alapján a kántortanítói állás kerül betöltésre.

Ennek javadalma: 56 értékegység, természetbeni lakás, temetési stóla, államsegély.

Kötelessége mint a fenti állásnál és kántorszolgálat, egyházzegyzőség évi 30 P tiszteletdíj ellenében, énekkar vezetése. Határidő mindkét állást illetően augusztus 21. napján déli 12 óra. Pályázatok csak az egyházfóhatósági és miniszteri rendeletek alapján. Kántorpróba: augusztus 21-én, vasárnap délelőtt 11 órakor. Megjelenés kívánatos. Az egyház semmiféle költséget nem térít meg. A pályázatok válaszbélyeggel ellátott, megcímezett borítékkal a kötegyáni református iskolaszék címére küldendők. A pályázónak jeleznie kell, hogy pályázata mindkét állásra szól-e?

Református Iskolaszék.

A makói református egyház pályázatot hirdet az újjavárosi önálló *kántori* állásra. Javadalom havi 170 pengő, stólaváltsággal együtt, három szoba, mellékhelyiséges lakás, kert természetben. Makó városától évi 16 q tűzifa. Kötelessége: a törvényszerinti kötelesség és szükség esetén rövidebb ideig a tanítók helyettesítése. Pályázat e hirdet-

mény megjelenésétől számított 15 napon belül Szirbik Sándor református lelkész, Makó címre küldendő. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Énekpróba szeptember 11-én délelőtt fél 11 órakor az újvárosi templomban. Az egyház költségeket nem térít.

A mezőberényi református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett egyik *jérfitanítói* állásra.
Fizetés: Természetbeni lakás. 35 egység egyháztól, a többi államszegély. Kötelesség: A reábízott osztályok vezetése, minden belmissziói munkában segédkezés és a sorrendben elkövetkező kántori teendők végzése. A törvényes módon felszerelt kérvények augusztus hó 21-ig adandók be a mezőberényi református lelkészi hivatalhoz. A választás csak a miniszteri engedély elnyerésével fog megejtetni és törvényerőre emelkedni.

A mezőtúri református egyház presbitériuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett XIV. számú *tanítónői* állásra. Javadalma törvényszerű: 25%-a egyháztól. Természetbeni lakás vagy lakbér. Kötelessége a presbitérium által kijelölendő osztály vagy osztályok tanítása, belmissziói munkákban való segédkezés, vasárnapi iskola, leányegyesület vezetése. Pályázati határidő augusztus 21. Választás miniszteri jóváhagyás után válik jogerőssé. Jóváhagyásért az egyház felelősséget nem vállal. Mindenféle korteskedés, házalás, levelezés a pályázatból való kizárást vonja maga után. Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények — válaszbélyeg mellékelésével — Falussy Gusztáv református lelkész, iskolaszéki elnök, Mezőtúr címre küldendő.

A nagyhódosi református iskolaszék (u. p. Gacsály) kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Értékegység 36. Kötelesség törvényes. Állás szeptember elején elfoglalandó. Pályázati határidő augusztus 22.

Nádudvari református egyház augusztus 21-i pályázati határidővel meghirdeti a nyugdíjazástól feltételezetlen megüresedett kántortanítói állását. Fizetés: 40% egyháztól és államszegély, lakás: szoba, konyha, kamara, pince. Kötelesség: díjlevél és egyházi törvények szerint. Dalárdavezetők és jóhangúak, valamint ifjúsági munkákban járatosak előnyben. Korteskedés kizáró ok. Kérvények válaszbélyeggel augusztus 21-ig adandók be. Próbaéneklés augusztus 28-án, önköltségen.

Nyírtét (Szabolcs m.) református iskolaszéke pályázatot hirdet *tanítónői* állásra. Kötelesség I., II. o. tanítás a és nevelése. Belmisszió és kézimunka. Fizetés egyháztól 10% s államszegély. Lakás természetben. Okleveles tanítónők kérvényüket református lelkészi hivatalhoz augusztus 20-ig küldjék be.

Nádudvari református egyház, 21 napi határidővel, pályázatot hirdet nyugdíjazástól feltételezetlen megüresedett *tanítónői* állásra. Fizetés: 40% egyháztól és államszegély. Lakás: két szoba-konyhas lakás, kerttel. Kötelesség: díjlevél és egyházi törvények szerint. Leánymunkához értők előnyben. Korteskedés kizáró ok. Kérvények válaszbélyeggel küldendő.

Az ópályi (Szatmár m.) református egyház presbitériuma, mint iskolaszék, pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán 1938. évi szeptember 1-én megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: egyháztól természetben 37 értékegység, a többi államszegély. Kötelesség: a reábízott osztályok (kooperáció folytán jelenleg IV—V—VI. oszt.) kántori teendők végzése, énekkar szervezése, annak vezetése, presbitéri jegyzőkönyv vezetése, egyházi adókövetésnél segédkezés, számadások elkészítésénél, továbbá belmissziói munkákban aktív részvétel. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 14 nap. Kántorpróba 1938. évi augusztus 30-án d. e. 10 óra. Kántorpróban minden pályázó saját költségén megjelenni köteles. Az állás azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények Szabó Jenő református lelkész, iskolaszéki elnök, Ópályi (Szatmár m.) címre küldendő.

Piriese református egyházközsége pályázatot hirdet rendes kántortanítói állásra. Javadalom: egyháztól 36 értékegység, többi államszegély. Kötelesség: a reábízott osztályok tanítása, kántori szolgálat ellátása, belmissziói munkákban segédkezés. Pályázati határidő szeptember 5. Pályázati kérvények Református Lelkészi Hivatal, Piriese, Szabolcs megye címre küldendő. Állás a választás jogerőre emelkedése után foglalandó el. Korteskedés, megjelenés kizáró ok.

Szeghalomi református egyház iskolaszéke és presbitériuma pályázatot hirdet egy nyugdíjazás folytán megüresedett *jérfitanítói* állásra.

Javadalom: Törvényszerinti lakbér: 8 q búza, 6 q árpa (12 értékegység). A fizetésnek 20%-a egyháztól készpénzben, a többi államszegély.

Kötelesség: A reábízott osztály vagy osztályok vezetése, belmissziói munkákban való segédkezés, orgonista-kántor akadályoztatása esetén kántori teendők végzése, igazgató-tanítónak az írásbeli munkákban való segédkezés.

Amennyiben ezen állásra helybeli tanító választatnék meg, úgy egy 30 (gabona), esetleg 48 (28 kishold föld és gabona) értékegységes állás kerül betöltésre. Korteskedés tilos. Pályázati határidő: augusztus 21. Kellően felszerelt és válaszbélyeggel ellátott kérvények a Lelkészi hivatal címére, Szeghalom küldendő.

A tetéleni református egyház pályázatot hirdet a VKM 78,607—1938. számú rendeletével engedélyezett V. *jérfitanítói* állásra.

Fizetés:

1. Az egyháztól 10% hozzájárulás és lakbér.
2. fizeteskiegészítő államszegély.

Kötelesség: Az egyháztanács által reábízott osztály vagy osztályoknak a tiszántúli egyházkerület által kiadott tanterv szerinti vezetése, lelkész és kántor akadályoztatása esetén többi férfitanító társával felváltva azoknak helyettesítése, minden negyedik héten a hétköznapi istentiszteleteken a kántorteendők végzése, belmissziói munkában és énekkarvezetésben segédkezés.

Pályázati határidő augusztus 20. Augusztus 21-én délelőtt 10 órakor kántorpróba, utána választás. Korteskedés a pályázatból kizáró ok. Katonai szolgálat igazolandó. Válaszbélyeges kérvények kellően felszerelve: református iskolaszéki elnök címére Tetélen, Hajdú vármegye, küldendő.

Tiszafüredi református egyházközség pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett IV. és VI. számú *jérfitanítói* állásra.

A IV. sz. állás javadalma: 1. Kézpénz 65%. 2. Négy hold 138 négyszögöl szántóföld. 3. Fél öl puha tűzifa, természetben beszállítva. 4. 100 kéve rözse, természetben beszállítva. 5. Lakás természetben. 6. Állami fizeteskiegészítés. A 2. és 5. után járó adót az egyház fizeti. A 2., 3., 4. alatt felsoroltak hat értékegységet jelentenek.

A VI. sz. állás javadalma: 1. Kézpénz 20%. 2. Lakás természetben. 3. Állami fizeteskiegészítés. A 2. után járó adót az egyház fizeti.

Kötelesség: A presbitérium által kijelölendő elemi népiskolai osztályok tanítása. Egyháztársadalmi munka. Kántor helyettesítése. Énekkarvezetés.

Csak kántori képesítéssel rendelkező férfitanítók pályázhatnak. Pályázati kérvények az összes szükséges mellékletekkel felszerelve Református Egyház, Tiszafüred címre 1938 augusztus 27-ig benyújtandók, az okmányok visszaküldésére szolgáló, kellően felbélyegzett borítékkal együtt. Létszámcsökkentés során nyugdíjazott, vagy olyan kiegészítő tanítók, akik legalább egy esztendei eredményes szolgálatot igazolnak, továbbá énekkar vezetésére alkalmas zenei képzettséggel bírók előnyben részesülnek. Az állást miniszteri jóváhagyás után azonnal el kell foglalni.

A türkevei református egyház pályázatot hirdet a X. számú *tanítónői* állásra. Fizetés törvényszerű készpénz, lakás természetben. Kötelesség díjlevél szerint. Pályázati határidő a megjelent hirdetéstől számított három hét. Pályázati kérvények, válaszbélyeg mellékelésével, Református Lelkészi Hivatal, Türkeve címre küldendő.

T A R T A L O M:

Uray Sándor: Debrecen ünepe.

— Egyházkerületünk rendkívüli közgyűlése.

U. S.: Szeptemberben megjelenik az új revüiált bibliafordítás.

Peleskey Sándor: Lelkipásztornevelésünkről.

Keclemen Gyula esperes: A bemutatkozó szolgálat.

Vecsery János: Világhírű magyarok.

Nagy László: Wesley János.

Tájékoztató.

Székody Gyula: A 150 éves tiszainokai templom.

Nagy Deszö: A Kollégium freskói.

Hírek az egyházmegyékből.

Gyászrovat.

Különlélek.

Hivatalos értesítés. Pályázatok.

Hírdetések.

Teljes ellátásra

elvállalok a következő iskolai évre középiskolai alsó osztályos tanulókat. Gondos családi nevelés, tanulmányi ellenőrzés, tanulmányi vezetés.

Megkeresések: Dr. Varga Jenő vallásnár
Debrecen, Bethlen-u. 52 címre küldendők.

100-féle cikket vásárolhat,
de csak egy helyen fizeti havi részletekben,
ha szükségletét

az „UNIO“ Központi Hiteliroda

cégei útján szerzi be.

Hitelrendszerünk kényelmes, olcsó és megbízható. — Vásárlásra jogosító igazolványa, ha még nincs, igényelje irodánkban:

Piac u. 44. Marx-féle ház, földszint.

Földek, házak, telkek
eladása, vétele, bérlete

ügyében forduljon bizalommal

Dienes József

O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához

DEBRECEN, Bethlen-utca 21. szám

123 megbízható cégnél

nyújt vásárlási lehetőséget! Egy helyen jelent fizetési kötelezettséget! A havonta megújuló állandó továbbvásárolhatóság jogával!

a „Takarékosság“
Kereskedelmi R.-T.

bevásárlási rendszere, mely a mai gazdasági helyzet legmegfelelőbb beszerzési módját biztosítja a vásárlóközönség számára

A „TAKARÉKOSSÁG“ vásárlási igazolványai és utalványai a „Takarékosság“ igazgatóságánál igényelhetők

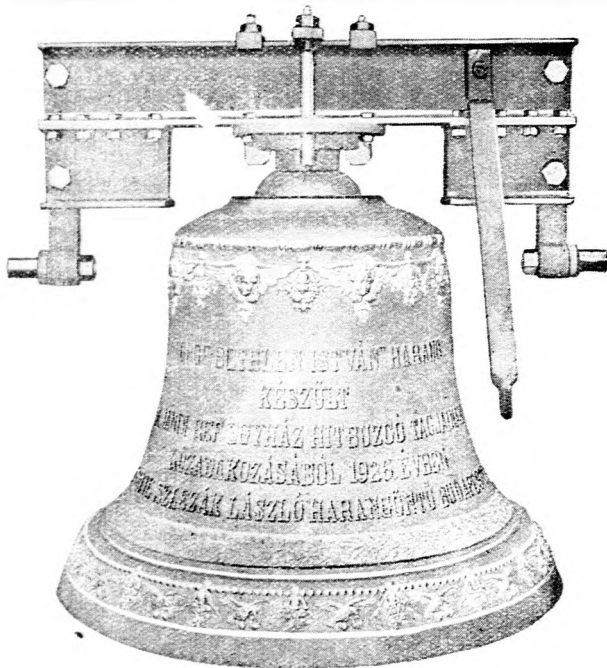
Debrecen, Deák Ferenc-u. 6. sz.

SESZTINA LAJOS

Alapította 1819-ben Sesztina János, vasnagykereskedése
Telefon 20-06. és 15-48. Debrecen.

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, húsvágó-gépek.

Jándi református egyházközségnek szállított 598 kilogrammos „Gróf Bethlen István-harang“

ÜGYELJEN A KERESZTNÉVRE!

MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS
HARANGÖNTŐ MESTERE

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelszerelési és haranglábgyára

Budapest, VI., Petneházy-u. 78.

(VI., Frangepán-u. mellett)

SAJÁT HÁZI
Telefon: 291-3-53

KITÜNTETVE: Párisi vilákiállításon díszoklevéllel, 8 nagy arany- és 1 ezüstéremmel, több állami díszoklevéllel

Mielőtt harangot rendelének, forduljanak teljes bizalommal a régi és megbízható céghez!!!

SZÁMTALAN ELISMERŐ LEVÉL!

*Előnyös jizelési feltételek!
Költségvetés és kiszállítás díjtalan!*